

T.C.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ MUTLULUK KAVRAMINA İLİŞKİN
ALGILARI VE EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN MUTLULUĞUNU
ARTIRMAK İÇİN KULLANDIĞI STRATEJİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çiçek EMİNANÇ

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

MART, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ MUTLULUK KAVRAMINA İLİŞKİN
ALGILARI VE EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN MUTLULUĞUNU
ARTIRMAK İÇİN KULLANDIĞI STRATEJİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çiçek EMİNANÇ

(Y2012.410026)

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi İlknur TARMAN

MART, 2023

ONAY BELGESİ

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Kavramına İlişkin Algıları ve Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandığı Stratejiler” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (03/2023)

Çiçek EMİNANÇ

ÖNSÖZ

Tez sürecinde bana rehberlik eden, cesaretlendiren ve engin bilgi birikimi ile beni eğiten tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İlknur TARMAN'a çok minnettarım. Bu meşakkatli süreçte bana destek olduğu için teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde bana gerekli ortamı hazırlayan Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Başhekim ve Başhekim yardımcısına, çalışma arkadaşlarım olan çocuk gelişimcilere, hastanenin güvenlik personeline ve üniversite arkadaşlarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim. Bu süreçte yanımda olan canım aileme bu tezi ithaf ediyorum.

Mart, 2023

Çiçek EMİNANÇ

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ MUTLULUK KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARI VE EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN MUTLULUĞUNU ARTIRMAK İÇİN KULLANDIĞI STRATEJİLER

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, 4-5 yaşları arasında okul öncesi çocuklarının mutluluk olgusuna ilişkin algıları ve ebeveynlerin çocukların mutluluğunu artırmak için kullandığı stratejileri belirlemektir. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt (kriter) örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında, İstanbul ilinde bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinin Çocuk Gelişimi Polikliniği birimine başvuran 20 okul öncesi çocuğu ve onların ebeveynleri ile çalışılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları, demografik bilgi formu ve çocuk resimleri ile veriler toplanmıştır. Araştırmada toplanan nitel veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre çocukların, mutluluğu gülmek, sevinmek, güzel, sevmek, sevgi gibi pozitif duygu bildiren sözcüklerle betimledikleri tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda çocukların, oyun oynamak, televizyon izlemek, spor yapmak, denize gitmek, parka gitmek gibi oyun-eğlence temelli aktivitelerin mutlu ettiği saptanmıştır. Çocukları en çok mutlu eden kişilerin anne/babaları oldukları ve çocukların kendilerini oyun-eğlence içerikli yer ve alanlarda mutlu hissettikleri görülmüştür. Çocukların, televizyon izlediklerinde, spor yaptıklarında, parka gittiklerinde, hafta sonu, doğum günü gibi aktivite temelli oyun-eğlence temalı zaman dilimlerinde çok mutlu oldukları tespit edilmiştir. Çocukların mutluluk ile ilgili resim çizimlerinde en fazla oyun-eğlence ve doğa unsurlarına yer verdikleri belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarını mutlu etmek için oyun oynamak, gezdirmek, parka götürmek ve istediği yemekleri yapmak gibi stratejileri sıklıkla kullandığı araştırmanın en önemli bulgularındandır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Çocuk, Ebeveyn, Mutluluk, Mutluluk Artırıcı Stratejiler

PRESCHOOL CHILDREN'S PERCEPTIONS OF HAPPINESS AND STRATEGIES USED BY PARENTS TO IMPROVE CHILDREN'S HAPPINESS

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the perceptions of preschool children about the phenomenon of happiness and the strategies parents use to increase their children's happiness. The study group of the research, in which the qualitative research design was used, was formed by the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. Within the scope of the research, 20 pre-school children who applied to the Child Development Polyclinic of a gynecology and pediatrics hospital in Istanbul and their parents were studied. Data were collected with semi-structured interview questions created by the researcher, demographic information form and drawings of children. The qualitative data collected in the research were analyzed by content analysis method. According to the findings of the study, it was seen that the children described happiness with words expressing positive emotions such as laughing, rejoicing, loving, love. It has been determined that play-entertainment-based activities such as playing games, watching television, doing sports, going to the sea, going to the park make children happy. It has been observed that the people who make the children the happiest are their parents and that the children feel happy in places and areas with play-entertainment. It has been determined that children are very happy when they watch television, do sports, go to the park, and during activity-based play-entertainment-themed time periods such as weekends and birthdays. It has been determined that children mostly use play-entertainment and nature elements in their picture drawings about happiness. It is one of the most important findings of the research that parents frequently use strategies such as playing games, walking, taking them to the park and cooking the meals they want to make their children happy.

Keywords: Pre-School Stage, Child, Parent, Happiness, Happiness-Enhancing Strategies

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	x
I. GİRİŞ.....	1
A. Problem Durumu	1
B. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
C. Problem Cümlesi	5
1. Alt Problemler.....	5
D. Varsayımlar	5
E. Sınırlılıklar.....	6
F. Tanımlar.....	6
II. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ	7
A. Mutluluk Kavramı	7
B. Felsefi Açıdan Mutluluk.....	8
C. Dini Açıdan Mutluluk	9
D. Psikolojik Açıdan Mutluluk	9
E. Mutluluk Kuramları	10
1. Uyum Kuramı	11
2. Erek Kuramı	11
3. Sabit Nokta Kuramı.....	12
4. Etkinlik Kuramı.....	13
5. Yargı Kuramı	13
6. Aşağıdan Yukarıya Kuramı.....	13

7. Yukarıdan Aşağıya Kuramı.....	14
F. Okul Öncesi Dönemde Duygusal Gelişim.....	14
G. Okul öncesi Dönem Çocuğu ve Mutluluk.....	17
H. İlgili Araştırmalar.....	19
1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	19
2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar.....	22
III. YÖNTEM.....	25
A. Araştırmanın Modeli/Deseni.....	25
1. Araştırmacının Rolü.....	27
2. Araştırma Ortamı.....	27
B. Çalışma Grubu.....	27
C. Veri Toplama Araçları.....	29
1. Demografik Bilgi Formu.....	29
2. Görüşme Formu.....	29
3. Çocuk Resimleri.....	29
D. Verilerin Toplanması.....	30
E. Verilerin Analizi.....	30
F. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	31
IV. BULGULAR.....	33
A. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Algısına Dair Bulgular.....	33
1. Çocukların Mutluluk Kavramını Nasıl Tanımladıklarına Yönelik Bulgular.....	33
2. Çocukları Mutlu Eden Unsurlara Yönelik Bulgular.....	34
3. Çocukları Mutlu Eden Kişilere Yönelik Bulgular.....	36
4. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerlere Yönelik Bulgular.....	37
5. Çocukların Kendilerini Hangi Zamanlarda Mutlu Hissettiklerine Yönelik Bulgular.....	38
6. Çocukların Mutluluğu Nasıl Resimledikleri İle İlgili Bulgular.....	39
B. Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandıkları Stratejilere Yönelik Bulgular.....	43
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
A. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Algısı.....	45
1. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Tanımları.....	45
2. Çocukları Mutlu Eden Unsurlar.....	46
3. Çocukları Mutlu Eden Kişiler.....	47

4. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerler	49
5. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Zamanlar	51
6. Çocukların Resim Çizimlerinde Mutluluk	52
B. Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandıkları Stratejiler	53
C. Öneriler.....	55
VI. KAYNAKÇA.....	56
EKLER.....	73
ÖZGEÇMİŞ.....	77

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
TDK : Türk Dil Kurumu
UNICEF : United Nations International Children's Emergency Fund

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Mutluluk Kuramları	10
Şekil 2 İhtiyaçlar Piramidi	12
Şekil 3 Mutluluk Artırıcı Stratejilerin Alt Boyutları.....	18
Şekil 4 Araştırmanın İşlem Basamakları	26
Şekil 5 Araştırmanın Veri Analizi.....	31

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	Katılımcı Grubun Özelliklerine İlişkin Bilgiler	28
Çizelge 2	Çocukların Mutluluk Kavramını Nasıl Anlamlandırdıklarına Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar	33
Çizelge 3	Çocukları Mutlu Eden Unsurlara Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar ...	35
Çizelge 4	Çocukları Mutlu Eden Kişilere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar.....	36
Çizelge 5	Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerlere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar	37
Çizelge 6	Çocukların Kendilerini Hangi Zamanlarda Mutlu Hissettiklerine İlişkin Tema, Kategori ve Kodlar	38
Çizelge 7	Çocuk Resimlerinde Mutluluğa İlişkin Tema, Kategori ve Kodlar	40
Çizelge 8	Ebeveynlerin Kullandıkları Stratejilere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar	43

I. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında ele alınan problem durumu, çalışmanın amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

A. Problem Durumu

İnsanoğlunun en temel duygularından biri olan mutluluk herkesin ulaşmak istediği arzuladığı bir duygudur. Hayatımız için bu kadar arzulanmaya değer olan mutluluk, hayatımızın şekillendirilmesinde de önemli rol oynar. Sizer (2010)'e göre mutluluk, biz insanlar için çok önemlidir ve çoğumuzun ulaşmak istediği ve elde etmeye çalıştığı bir olgudur. Mutluluk arayışı insanın doğasında vardır (Cüceloğlu, 2008). İnsanlar sürekli olarak mutluluk arayışlarına girişmektedir ve mutluluğunu artıracak ortamlar, stratejiler, aktiviteler aramaktadır. Biz yetişkin insanlar için bu kadar değerli olan bu kavramın çocuklar için dikkate alınmaması ve önem verilmemesi kesinlikle düşünülemez. Özellikle ebeveynler çocuklarının mutlu ve neşeli olmalarını isterler. Ebeveynler için çocuklarının mutlu bir yaşam sürmesi çok önemlidir (Cüceloğlu, 2008). Ebeveynlere “*çocuğunuzun gelecek yaşamında neye sahip olmasını isterdiniz?*” diye sorulduğunda ebeveynlerin çoğunluğu “*Onun mutlu, sağlıklı bir çocuk olarak yetişmesini istiyorum*” cevabını verebilirler. Çoğu ebeveynin en büyük arzusu mutlu çocuk yetiştirmektir (Diener & Lucas, 2004).

Mutluluğun insan yaşamının şekillendirilmesinde önemli rolü vardır. Yapılan çalışmalar mutluluğun psikolojik sorunlara karşı koruyucu bir etkisi ve kişiye olumlu getirisi olduğu görülmüştür (Yavcık & Eryılmaz, 2020). Mutluluk ile ilgili çeşitli görüşler ortaya koyan ve çalışmalar yapan sosyolog Veenhoven (1991)'e göre mutluluk, bireyler arasındaki sosyal ilişkileri ve bu ilişkilerde temaslar kurmayı kolaylaştırır. Mutlu çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına daha iyi uyum sağladığı ve daha az davranış problemleri sergiledikleri görülmüştür (On & Lee, 2017). Mutlu kişiler; stresle ve olumsuz durumlarla daha iyi başa çıkan, yardımsever, özdenetimi yüksek kişilerdir (McCabe vd., 2011).

İkegami ve Agbenyega (2014)'ya göre mutluluk, çocukların ve toplumun genel gelişiminin önemli bir parçasıdır. Mutluluk, insanın kişiliği ve yaşamı üzerinde önemli etkilere sahiptir. Kişilerin grup sosyal ilişkilerini artırıp bununla birlikte kişilerin özgüvene ulaşmasını sağlar. Çocuklar arasında öğretmenine, akranlarına karşı olumlu tutumlar oluşturur ve çocukların akademik başarılarını artırıp aktif vatandaş olmalarını sağlar (Talebzadeh & Samkand, 2011).

Okulöncesi dönem, çocukların kişiliklerini, ruhsal ve bedensel gelişimini şekillendirmede önemli ve kritik bir dönemdir. Bu yıllarda çocukların beyni uyarılara karşı çok esnek, hassas ve duyarlıdır (UNICEF, 2021). Aynı zamanda bu dönem beyin gelişiminin en hızlı olduğu dönemlerdendir biridir. Bazı temel özelliklerin ya da kazanımların edinilmesi ve kazanılması okul öncesi dönemde gerçekleşmektedir (Turhan & Özbay, 2016). Çocukların bu dönemde edindikleri deneyim ve yaşantılar sonraki dönemlerin temelini oluşturur ve diğer dönemleri etkiler. Bu dönemde edinilen davranışlar ve öğrenmeler erişkinlikte kişinin temel kişilik yapısını etkiler (Durualp & Aral, 2010). Gelişimin hızlı olduğu, çevreye en duyarlı olunan, sevgiye en çok ihtiyaç duyulan gelişim evresi okul öncesi dönemdir (Oktay, 2013).

Okul öncesi dönem çocukları kendi duygularını ve çevrelerindeki kişilerin duygularını yorumlayabilir. İnsanların yaşadıkları duyguları yüz ifadelerinden anlayabilir ve tanımlayabilirler. Yapılan araştırmalar, özellikle 4-5 yaş arası çocukların öfke, üzüntü ve mutluluk duygularını ayırt edebildiklerini ve tanımlayabildiklerini göstermiştir. Bunun da ötesinde, araştırmalar mutluluğun çocuklar için tanımlaması en kolay duygu olduğunu göstermektedir (Çelik, Tuğrul & Yalçın 2002).

3-6 yaş arası okul öncesi çocuklarına göre mutluluk, olumlu duygular (sevinç, mutluluk, neşe, keyif, heyecan gibi) ve bu duyguların ifadesinin (kahkaha ve gülümseme gibi) birleşimi, kombinasyonu olarak kabul edilir ve olumsuz duyguların (ağlama, üzüntü ve öfke gibi) olmaması, yokluğu olarak kabul edilir (Izzaty, 2018; Kaur & Sharma, 2021). 4-5 yaşındaki çocuklar duyguları tanımlayabilir. *Kediden korkmam, mutluyum* gibi tanımlamalarda bulunabilirler (Santrock, 2020).

Okul öncesinde mutluluk; çocukların, oyun oynama, dans etme, resim çizme ve spor yapma gibi çeşitli sınıf aktivitelerinden etkilenip psikolojik olarak iyi olma hali olduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle, okul öncesi dönemden itibaren çocukların mutluluğuna odaklanmak önemli bir araştırma konusu olarak kabul edilmektedir.

Mutlu çocukların sosyal ortamlarda duygularını tanıma ve duygularını kullanma konusunda daha dikkatli olduğu görülmüştür (Kaur & Sharma, 2021).

Okulöncesinde mutluluğun çocuklara birçok faydası vardır. Çocuklarda olumlu duyguların oluşmasını sağlar, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir. Sınıftaki diğer akranlarına karşı empati ve hoşgörüyü güçlendirir ve erken yaşlardan başlayarak bilişsel, sosyal-duygusal, motor yani bütünsel gelişimlerini olumlu yönde geliştirir. İyi olma hali yani mutluluk, çocukların zihinsel gelişimini, yaratıcılığını, sosyal ve duygusal gelişimini etkileyen faktörlerden biridir (Fredricson, 1998; Izzaty, 2018; Kaur & Sharma, 2021).

Mutlu okul ortamında çocuklar daha fazla deneyimler yaşar ve var olan yeteneklerini potansiyellerini daha fazla geliştirebilirler. Bu nedenle, öğrencilerin ruh sağlığının dikkate alınması ve okullarda mutlu bir ortam yaratmaya yönelik her türlü girişim, öğrencilerin okula daha fazla ilgi duymasını sağlayacaktır. Mutlu bir okul ortamı, öğrenme deneyimi ve öğrencilerin yeteneklerinin gelişmesi için çok etkilidir (Talebzadeh & Samkand, 2011).

Çocukların mutluluklarının atırılmasıyla, çocuklar hayata olumlu, pozitif bakar ve çevre ile pozitif etkileşim kurarlar (Demiriz & Ulutaş, 2016). Öznel iyi oluş ya da mutluluk çocuğun yaşamın ilerleyen evrelerinde özellikle ergenlik ve yetişkinlikte patolojik durumlardan kurtulmasını sağlayıp, kişinin çevre ile uyumunun olumlu bir şekilde artmasını sağlar (Mert & Kahraman 2018).

Noddings (2006:299), *Eğitim ve Mutluluk* kitabında okulları, “*en iyi okullar ve evler, mutlu yerlerdir*” olarak tanımlamaktadır. Mutluluk kavramının ne olduğunu anlayarak büyüyen çocuklar, eğitsel fırsat ve imkânlardan zevkle yararlanırlar ve başkalarının mutluluğuna katkıda bulunurlar (Noddings, 2006).

Çocukların mutsuz olması, akademik başarının düşmesi, sosyal ilişkilerde akranlarla etkileşimin azalması, depresyon ve kötü maddelerin kullanımının artması gibi sorunlara neden olmaktadır (Bakkaloğlu, Eryılmaz & Sapasağlam, 2019).

B. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çocukların ruh ve beden uyumunun sağlanması için mutlu anne babaların oluşturduğu aile ortamlarının oluşturulması son derece önemlidir. Aileleri tarafından şefkat ve sevgi verilerek sevildiği hissedilen bir çocuk mutlu ve çevresiyle uyumlu bir

kişilik oluşturur. Tam tersi durumda aileleri tarafından sevgi ve şefkatten mahrum kalan çocuklar ise davranış ve uyum bozukluklarını sergileyebilir (Canatan & Yıldırım, 2013). Ev ve aile ortamındaki mutluluk, çocuğun da mutluluğunu etkilemektedir (Thoilliez, 2011). Kuşkusuz ki aile, çocukların mutluluk kaynaklarından biridir (Hançerlioğlu, 1969). Aile ortamının içinde gerekli sevgi ve şefkat ortamı yaratılmışsa o ailenin bütün üyeleri mutludur (Cüceloğlu, 2014). Temel ihtiyaçları karşılanan kişilerin uyumlu, huzurlu ve mutlu olma olasılığı artar (Dökmen, 2019). Saygı ve sevgi ortamında yetişen kişiler daha sağlıklı, daha üretken, daha mutlu ve barışçıl olacaktır (Cüceoğlu, 2014).

Anne babalar bu sorumluluğu yerine getirmek için çocuklara gerekli sevgi ve saygıyı vermelidir, cesaretlendirmeli ve onları değerli hissettirmelidirler. Mutlu çocuklar hem okulda hem hayatta çok daha başarılı olmaktadır. Demokratik anne-baba tutumunu benimseyen ebeveynler tarafından yetiştirilen çocuklar, daha pozitif ve mutlu bir ruh hali içinde, sosyal ilişkilerinde daha özgüvenli davranmaktadır (Şirin, 2019). Çocuğun bütünsel gelişimini son derece etkileyen duygulardan biri olan mutluluk çocukların gelişimini etkileyen bir duygudur.

Mutluluk ile ilgili yapılan güncel araştırmaların genel olarak ergenler ve yetişkinler ile yapıldığı, okul öncesi çocuklarının mutluluğu ile ilgili çok az akademik çalışma yapıldığı görülmüştür (Demiriz & Ulutaş, 2016; Park & Peterson, 2006; Uusitalo-Malmivaara, 2012). Hatta bazı çalışmalarda (Gündoğan, 2021; Fernandes, Mendes & Teixeira, 2012) mutluluk ile ilgili daha fazla çalışma yapılmasının gerektiğine dikkat çekilmiştir. Çocukların mutluluğu ile ilgili eksik bilgiye sahip olmamız, yaşanan olaylardan en fazla etkilenen kişilerin çocukların olması ve çocukların geleceğin anne babaları olacağı düşünüldüğünden hareketle literatürde bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerektiğinin üzerinde durulmaktadır. Mutlu kişiler, toplum yanlısı, öz denetimi yüksek kişilerdir. Mutlu çocuklar olumlu duygulara ve olumlu bakış açısına sahiplerdir. Mutluluğun varlığı depresyon gibi psikolojik rahatsızlıkların olmasını imkânsız kılmaktır. Mutluluk çocuklarda grup ilişkilerini artırır, çocuğun öz güvenini, bilişsel ve fiziksel sağlığını desteklemektedir (Talebzadeh & Samkand, 2011). Mutlu çocuklar esnek düşünür ve yaşamda karşılaştığı sorunlarla daha iyi başa çıkarlar (McCabe vd., 2011). Geleceğin yetişkinleri olacak çocukların ruhen ve bedenen daha sağlıklı, daha uyumlu ve daha sosyal bireyler olarak yetişmesinde mutluluk önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın, çocukları neyin mutlu

ettiğini bilmeleri ve onlara daha iyi destek olmaları açısından ebeveynlere, öğretmenlere ve eğitimcilere yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Belirlenen tüm rasyoneller ışığında bu çalışmada, okul öncesi çocuklarının mutluluk olgusuna ilişkin algılarını ve ebeveynlerin çocukların mutluluğunu artırmak için kullandığı stratejilerin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır.

C. Problem Cümlesi

Araştırmada, “Okul öncesi çocukları mutluluk olgusunu nasıl algılamaktadırlar ve ebeveynler çocuklarının mutluluğunu artırmak için hangi stratejileri kullanmaktadırlar?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1. Alt Problemler

Bu çalışmada problem cümlesinden hareketle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönemde çocuklar mutluluk olgusunu nasıl algılamaktadırlar?
  - a. Okul öncesi dönemde çocuklar mutluluk olgusunu nasıl tanımlamaktadır?
  - b. Okul öncesi dönemde çocuklar hangi durumlarda mutlu olmaktadır?
  - c. Okul öncesi dönemde çocukları en çok kim mutlu etmektedir?
  - d. Okul öncesi dönemde çocuklar hangi yerlerde mutlu olmaktadır?
  - e. Okul öncesi dönemde çocuklar hangi zamanlarda mutlu olmaktadır?
  - f. Okul öncesi dönemde çocuklar mutluluğu nasıl resimlemektedir?
2. Ebeveynler çocuklarının mutluluğunu artırmak için hangi stratejileri kullanmaktadırlar?

D. Varsayımlar

- Araştırmada çocukların ve ebeveynlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtların kendi duygu, düşünce ve görüşlerini samimi bir şekilde yansıttıkları,
- Araştırmacının, çocukların ve ebeveynlerin sorulara verdikleri cevapları değerlendirmede yeterli olduğu varsayılmıştır.

E. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Hastanenin Çocuk Gelişimi Polikliniğine genel gelişim değerlendirmesi için başvuran 4 ve 5 yaşında 20 çocuk ve ebeveynleri ile,
- Çocukların çizdiği resimler ile,
- Ebeveynlerin ve çocukların görüşme sorularına verdiği yanıtlardan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

F. Tanımlar

Mutluluk: Olumlu duyguların daha sık, daha çok ve olumsuz duyguların az, nadir yaşanması, hissedilmesidir. Mutluluk, yüksek yaşam memnuniyeti olarak tanımlanmaktadır (Diener, 1984).

Çocuk: On sekiz yaşından küçük olan bireydir (UNİCEF,2023).

Ebeveyn: Çocuğa bakmakla yükümlü olan kimse, anne ve babadır (TDK, 2022).

Mutluluk Artırıcı Stratejiler: Kişilerin mutluluğunu ya da öznel iyi oluşlarını pozitif veya olumlu yönde etkileyen etmenler olarak tanımlanmaktadır (Eryılmaz, 2021).

II. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ

Çalışmanın bu bölümünde mutluluk kavramı, felsefi, dini ve psikolojik açıdan mutluluğun taşıdığı anlam, mutluluk kuramları ve okul öncesi dönem çocuğu ve mutluluk üzerinde durulmuştur. Ayrıca konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

A. Mutluluk Kavramı

İngilizcede “Happiness” anlamına gelen mutluluk, Oxford sözlüğünde “*zevk, zevk alma durumu ve memnum olma durumu*” olarak tanımlanmaktadır. Mutluluk kelimesinin epistemolojisine bakıldığında şans, talih kelimesinden geldiği görülmektedir. “Glück” kelimesi Almanca’da şans ve mutluluk anlamına gelirken, Fransızca’da Bonheur kelimesi şans, mutluluk veren anlamlarına gelmektedir. Türkçe kökenine bakıldığında ise umutlu sözcüğünden türetilmiştir (Noddings, 2006).

Mutluluk TDK’da şöyle tanımlamaktadır: “*kıvanç hali, saadet, mut, bahtiyarlık*” (TDK, 2022). Mutluluk, “*İnsanların kendilerine amaç olarak koydukları en üst değer ve isteklerin doyumu, doygunluk durumudur*” (Akarsu, 1998:129). “*İnsan eylemlerinin, davranışlarının en son ve en yüksek amacı ve insanların bu amaca, hedefe ulaşma durumu, halidir*” (Cevizci, 1999:612). Öznel iyi oluş üzerinde birçok çalışma yapan Diener’e göre mutluluk, olumlu duyguları olumsuz duygulardan daha fazla yaşamak ve hayattan hoşnut ve tatmin olmaktır (Diener, 1984).

Herakleitos’a göre mutluluk, bireyin iç dünyası ile ilgilidir, birey mutluluğu ancak kendi iç dünyasında bulabilir. Sokrates’e göre, mutluluk erdemli olmakla ilişkilidir, kişilerin erdemli ve doğru olmakla mutluluğa erebileceğini ve kendisi ile çelişen kişilerin mutlu olamayacağını belirtmektedir. Platon’a göre; bireyler ancak iyilik yaparak, iyi insan olmakla mutluluğa ulaşabilirler. İyi insan olmak için de adaletli, ölçülü ve doğrucu olunmalı ki böylelikle mutluluğa ulaşılabilirsin (Yalvaç-Arııcı, 2020). Zevk felsefi dünya görüşüne sahip olan Epikür’e göre mutluluğun kaynağı hazzır, zevktir. Epikür, hazzın yaşamın en büyük amacı, ereği olduğunu söylemektedir

(Epikür, 1962). Farabi (2018)'ye göre mutluluk ise bireylerin nihai amacı, en büyük hayır, en büyük erdem ve bireyleri mutluluğa ulaştıracak olan iyi ve güzel eylemlerdir. Nietzsche'e mutluluğu en yüksek öğreti olarak tanımlamaktadır. Hayatın hep mutluluktan ibaret olmadığını ve bazen kişisel mutsuzluk ihtiyacının olduğunu savunmaktadır (Erdoğan, 2022).

İlk çağda insanlar mutluluğu Tanrıların armağanı ya da şans olarak görmekteyken, Orta çağda mutluluk ahlak ve erdem ile ilişkilendirilmiş olup, insanların nihai amacı olarak görülmüştür. Modern çağda ise mutluluk haz, arzu, gereksinim ve ihtiyaçların tatmin edilmesi olarak görülmüştür (Yalvaç-Arıca, 2020).

B. Felsefi Açıdan Mutluluk

Mutluluk kavramının tanımlanmasında birçok filozof fikir öne sürmüş, mutluluğu tanımlamaya çalışmış ve nasıl mutlu olunacağına dair görüşler ileri sürmüşlerdir. Bunlardan biri Farabi'dir. İslam filozoflarından biri olan Muallim-i Sani diğer adı Farabi, mutluluğu "saadet" kelimesini kullanarak açıklamaya çalışmıştır. Farabi mutluluğun bir amaç olduğunu ve her insanın arzuladığı saadet olduğunu öne sürmüştür (Tokat, 2006).

Platon'a göre mutluluğa ulaştıracak olan şey erdem ve bilgidir. Platon, mutluluğu haz ile açıklamaya çalışmış, duysal hazların bireyleri mutluluktan uzaklaştırdığını öne sürmüştür (Merkit, 2021). Aristoteles mutluluğu insanların nihai amacı, hedefi olarak açıklamıştır. Platon gibi O da mutluluğu haz ile açıklamaya çalışmıştır. Kişiler mutluluğu kendileri seçmektedir ve mutlu olmak için bir şeyler yapmalı ve çabalamalıdır (Baynal, 2020; Eryılmaz, 2021). Mutluluğu zevklerin ve hazların doyurulması olarak tanımlayan Epikür, istekler karşılandığında ve acıdan kaçındığında kişinin mutlu olabileceğini öne sürmüştür (Eryılmaz, 2021). Epikür'ün öncüsü olduğu hedonizm felsefe akımına göre mutluluk; haz, zevk ve eğlenceden oluşmuştur (Merkit, 2021). Descartes, mutluluğa ulaşmada aklın önemine vurgu yapmış ve mutluluğun kişilerin tutkularını kontrol etmesiyle ilişkili olduğunu savunmuştur. İbni Sina mutluluğu ilahi aşk ile ilişkilendirmiş, gerçek mutluluğun yaratıcıya inanmak ve dini vazifeler olan ibadetleri yerine getirmek olduğu görüşünü savunmuştur (Ocak, 2012). Seneca, mutluluğu felsefe ile ilişkilendirmiştir. Seneca'a göre felsefe yapan kişiler bilge kişilerdir ve bilgeliğin öğrenilmesiyle kişi mutluluğa ulaşmaktadır. Seneca gibi Spinoza da bilgeliğin mutluluğa ulaşmada önemli olduğunu

öne sürmüştür. Gerçek bilgi ve bilgelikle mutluluğa ulaşıldığını ifade etmiştir (Yalvaç-Arıca, 2020).

C. Dini Açıdan Mutluluk

İnsanın hayat tarzını, yaşamını ve felsefesini etkileyen din de mutluluk kavramı üzerinde çok durmuştur. İslam dinine göre iki çeşit mutluluk vardır; dünya ve ahiret mutluluğu. Kişi dünyada yaptığı iyi eylemler ve günahlardan sakınmasıyla ahiret mutluluğunu sağlayabilmektedir. İslam dininde kişinin Allah'ın emirlerini yerine getirdiğinde, saadete mutluluğa, ulaşacağına inanılır. Kişi İslam dinin emirlerini yerine getirir haramdan sakınırsa ve Allah'ı anarsa mutlu olur (Balcı-Arvas, 2017:117).

Musevilik yani Yahudilik dinine göre mutluluk bireylerin her türlü dünyevi hırs ve arzularından dünya malı tutkusundan arınmasıdır. Böylelikle birey huzur ve sükûna ulaşır. Dünyevi arzular, tutkular, ancak mutsuzluğa huzursuzluğa neden olur. Hz. İsa'nın öncüsü olduğu diğer semavi dinlerden biri olan Hristiyanlık dinine göre sonsuz yani ebedi mutluluk ahiret mutluluğudur. Ölümünden sonra hayatın bitmediği ve tekrar yeniden dirilme ile birlikte kişilerin mutluluğa ulaşacağı söylenir. Aynı zamanda Hristiyanlık dininin temelini oluşturan baba, oğul, kutsal ruh yani üçlü birliğe inananların mutlu, buna, inanmayanların ise mutsuz olacağı ve bunun da ahiret yaşamında mutsuzluğa sebebiyet vereceğine inanılmaktadır. Budizm dininin öğretilerine ve anlayışlarına göre kişi, Nirvana'ya ulaştığında mutluluğa ve huzura erer. Nirvana'ya yani mutluluğa ulaşmak için kişi arzu ve hırslarından arınmalı, içindeki kötü davranışları bırakmalı ve böylece günahlarından arınmalıdır (Jasarevic, 2014; Söylemez, 2021). Yapılan çalışmalarda dini farz ve vazifeleri yerine getiren kişilerin diğer insanlara göre daha mutlu olduğu görülmüştür (Balcı, 2011; Jasarevic, 2014; Myser, 1999).

D. Psikolojik Açıdan Mutluluk

Pozitif psikoloji ile ilgili çalışmaların yayınlaması ile birlikte mutluluk kavramı üzerinde çok sık durulmaya başlanmıştır. Mutluluk, pozitif psikolojinin önemli konularından biridir. Pozitif psikolojinin popülerleşmesi, psikoloji alanında birtakım değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Psikoloji daha önceden sadece bireylerin olumsuz yönlerini, hastalıkları ve zayıflıkları iyileştirmeye odaklıyken, pozitif

psikolojinin doğumu ile bu fikir tamamen değişmiştir. Pozitif temelli bu yaklaşımda, zayıflıklar ve hastalıklara odaklanmak yerine kişilerin güçlü yönlerine odaklanma vardır. Pozitif psikoloji, mutlu olmanın yolları ile ilgili araştırma ve uygulamalar yapmaktadır (Eryılmaz, 2021). Özellikle hümanist psikoloji çatısı altındaki Abraham Maslow gibi bazı psikologlar mutluluk ile yakından ilgilenmiştir. Abraham Maslow, ihtiyaçlar hiyerarşisi ya da piramidinin en üst basamağındaki “kendini gerçekleştirme” ile bireyin yaşamdan memnuniyet duyacağı ve doyum sağlayacağı, dolayısıyla bunun mutluluk getireceğini öne sürmüştür (Maslow, 1943). İyi oluş; iyi olma hali, yaşam doyumu, yaşam memnuniyeti gibi çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Mutluluğu anlık ve kalıcı mutluluk olarak ikiye ayıran pozitif psikolojinin öncülerinden biri olan Seligman’a göre, kalıcı yani gerçek mutluluğun artırılması gerekmektedir. Gerçek yani kalıcı mutluluğun artırılması için bireyler geçmişte yaşamış olduğu deneyimlere hoşnutlukla bakmalıdır böylece kalıcı ve gerçek mutluluğa ulaşabilirler (Balcı-Arvas, 2017).

Hayborn (2000)’a göre mutluluk, dört boyuta ayrılmaktadır. Bunlardan bir tanesi olan haz temelli mutluluk, kişiye acı veren ve mutsuzluk yaratan olumsuz durumdan kurtulup, olumlu duyguları artırarak doyum sağlamaktadır. Sağduyuya dayalı mutluluk ise, akla uygun mantıklı karar vermeyi içermektedir. Diğer bir boyut olan hayat doyumuna dayalı mutlulukta, bireyler hayatlarından memnun oldukları ve doyum sağladıklarında mutlu olurlar. Algılanan istek doyumu temelli mutluluğa göre ise birtakım isteklere, hayallere ve amaçlara sahip bireylerin mutlu olabilmesi için bu isteklerin doyurulması gerekmektedir (Erdoğan, 2019).

E. Mutluluk Kuramları

Şekil 1 Mutluluk Kuramları

Kaynak: Eryılmaz, 2021.

1. Uyum Kuramı

Mutluluk kuramlarından biri olan “uyum ya da adaptasyon kuramı” özünde birey ya da kişilerin çevreye uyum sağlamasından yola çıkarak oluşturulmuştur. Heady ve Wearing (1989)’e göre kişiden kaynaklı ve kişiyi mutlu eden en önemli özellik kişinin ortama, çevreye uyum sağlamasıdır (Eryılmaz, 2021:409).

Bireyler karşılaştıkları olumlu-olumsuz koşullara bir yerden sonra alışmakta ve bunlara uyum sağlamaktadır. Olumsuz bir olay ya da durum yaşayan kişiler zamanla mutsuzluk yaşayabilir. Ama daha sonra olumsuz olay ya da durum ilk zamanlarda verdiği etkiyi giderek kaybeder. Aynı şekilde olumlu bir durum yaşayan birey mutlu olabilir ama daha sonra bu mutluluğu kısa sürebilir. Bireyler mutlu ve mutsuzluk haline bir yerden sonra alışmakta ve ona uyum sağlamaktadır. Yani bireylerin kötü olaylarda üzüntü, mutsuzluk duyması ya da iyi olaylarda mutluluk, heyecan, kıvanç yaşaması kısa sürelidir (Tuzgöl- Dost, 2005).

2. Erek Kuramı

“Erek, amaç ya da telic kuramı”nın özü Abraham Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşine dayanmaktadır. Maslow’a göre bireyler aşamalı olarak gereksinimlerini karşılamalı, doyurmalıdır. Bu ihtiyaçların karşılanması kişiye mutluluk verir. Doğal olarak ihtiyaçların doyurulmaması ve karşılanmaması mutsuzluğa neden olur. Erek kuramına göre mutluluk, kişinin temel gereksinim ve ihtiyaçlarının doyurulmasıdır. Bu kurama göre kişilerin mutluluğa ulaşmasında birtakım amaçlara ve hedefler sahip olması gerekir. Kişilerin amaçları ve hedefleri öznel iyi oluşu etkilemektedir. Kişinin amaçlarına ve hedeflerine ulaşması mutluluk yaratabilirken, bunlara ulaşmaması ile başarısız olması mutsuzluğa yol açabilmektedir. Dolayısıyla kişiler amaçlarına göre uygun davranış ve fiillerde bulunursa mutlu olacaktır (Eryılmaz, 2021:43-45). Mutluluk, ihtiyaçların karşılanmasıdır ve kişinin ne kadar çok ihtiyaçları karşılanırsa kişi o kadar mutlu olacaktır (Bekhet, Zauszniewski & Nakhla, 2008). Maslow’un ihtiyaçlar piramidinin en alt basamağında kişinin yaşamını sürdürmesi için gerekli olan yemek, nefes alma, uyku, cinsellik gibi biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlar yer almaktadır. Piramidin ikinci basamağı, kişinin dış tehlikelerden korunması ve emniyetinin sağlanması için mülkiyet güvenliği, barınma, sağlık gibi güvenlik ihtiyaçlarını kapsamaktadır. Piramidin üçüncü basamağında kişinin duygusal ihtiyaçları olan arkadaşlık, aile, romantizm gibi sevgi ve ait olma ihtiyaçları yer

almaktadır. Dördüncü basamak ise başarı, özgüven, prestij gibi değer ve saygınlık ihtiyaçlarını kapsamaktadır. Piramidin nihai basamağı olan kendini gerçekleştirme ise yaratıcılık, problem çözme, bağımsız olma, otantik davranma gibi özellikleri içerir. Kendini gerçekleştiren kişiler hayattan doyum alan ve mutlu olan kişiler olduğu düşünülmektedir (Maslow, 1943).

Şekil 2 İhtiyaçlar Piramidi

Kaynak: Maslow, 1943.

3. Sabit Nokta Kuramı

Bu kuram, mutluluğun kalıtsal yani genetik faktörlere bağlı olduğunu açıklar. Bireylerin hayatlarında meydana gelen olaylarda mutluluklarında kısa süreli artışlar ve düşüşler yaşanabilir. Birey bu duruma uyum sağlayarak genetik faktörlerin belirlenmiş olduğu sabit noktasına geri döner (Anusic, Yap & Lucas, 2014). Olumsuz olay yaşayan kişi, örneğin sağlık sorunları olan kişi belirli bir süre sonra önceki zamanlarda sahip olduğu mutluluk seviyesine yani mutluluk noktasına geri döner. Birey yaşamdaki değişimlerinden ne kadar etkilenirse etkilenir bu durum kalıcı değildir ve kişi sahip olduğu mutluluk noktasına geri döner (Doğan, 2013; Eryılmaz, 2021). Örneğin evlilik ve doğum gibi olumlu olaylarda kişiler mutlu olur ve bu durumlara uyum sağlar, zamanla bu durum değişir ve kişi sabit noktasına döner (Brickman, Coates & Janoff-Bulman, 1978).

4. Etkinlik Kuramı

Diğer bir adı “aktivite kuramı” olan bu kuram, bireylerin yapmış oldukları etkinliklerin mutluluklarını yükselttiğini savunmaktadır. Bu kuramda önemli olan sonuç değil, sonuca ulaşmak için geçirilen süreç insanlara doyum, mutluluk sağlar. Etkinlik kuramı, mutluluğu insan aktivitelerinin bir ürünü olarak değerlendirmekte ve hobi, sosyal etkileşim gibi becerilere sahip olmanın kişinin mutluluğunu artırdığını savunmaktadır (Canbay, 2010). Ere kuramında sonuç önemliken bu kuramda süreç önemlidir. Mutluluğun sosyal etkileşim, boş zaman ya da belirli etkinlik ve aktiviteler ile kazanıldığını savunur (Bekhet, Zauszniewski & Nakhla, 2008).

5. Yargı Kuramı

Bireylerin yaşamlarında mutlu olmak için belirlediği birtakım ölçütler vardır. Bireyler bu ölçütlerini aşarsa mutlu, ölçütlerin altındaysa mutsuz olur. Bireyler sürekli hayat standartları, gereksinimler, yaşam doyumu gibi birçok standartlara göre kendilerini diğerleri ile karşılaştırmaktadır. Bireylerin kendilerini yüksek ya da düşük standarttaki kişiler ile kıyaslaması mutluluk ya da mutsuzluğa neden olabilir. Mutlu bireyler genelde kendilerini daha düşük standarttaki ve daha kötü durumdaki bireyler ile karşılaştırma, kıyaslama eğilimindedir. Mutsuz bireyler ise kendilerini kendilerinden hem daha iyi ya da daha kötü standart ve durumdaki insanlar ile karşılaştırmaktadır (Eryılmaz, 2021:45).

6. Aşağıdan Yukarıya Kuramı

Bu kurama göre bireylerin mutluluğu yani yaşam doyumu iş, arkadaşlık, aile ve benzeri yaşam alanlarındaki memnuniyete bağlıdır. Aşağıdan yukarıya mutluluk kuramına göre yaşam koşulları mutluluğu etkilemektedir. Öznel iyi oluş yani mutluluk, küçük küçük hazların, zevklerin toplamıdır. Mutlu bir hayat yalnızca mutlu anların, durumların toplamıdır. Aşağıdan yukarıya mutluluk kuramına göre mutluluk, mutlu olayların ve durumların birleşimidir (Eryılmaz, 2021:43). Kısacası mutlu bir yaşam sadece mutlu anların birikimidir (Torut & Pongquan, 2012). Aşağıdan yukarıya kuramına göre kişi, iş, kişisel gelişim, arkadaşlık ve ilişkiler gibi etkenlerden aldığı doyum sonucu hayattan zevk almaktadır. Bu etkenlerin değişmesi, kişinin yaşam doyumu ve mutluluğunun değişmesine neden olmaktadır (Headey & Wearing, 1989).

7. Yukarıdan Aşağıya Kuramı

Bu kurama göre kişilik, olaylara tepki vermeyi etkileyen bir etmendir (Torut & Pongquan, 2012). Yukarıdan aşağıya kuramı, mutluluğun bireylerin kişilik özellikleri ve hayat deneyimlerinden oluştuğunu ya da kaynaklandığını savunur. Bireyin kişilik özellikleri ve hayat deneyimleri doğal olarak kişinin yaşam doyumunu etkilemektedir. Olaylara olumsuz ya da olumlu bir şekilde bakmak bireyin kişilik özelliğidir. Bireyler var olan kişilik özellikleriyle olay, durum, yaşantı ve deneyimlere olumlu ya da olumsuz şekillerde tepkilerini ortaya koymaktadırlar (Eryılmaz, 2021). Bu kuram, dışsal ve çevresel faktörlerden ziyade kişinin mutluluğunda psikolojik faktörlerin belirleyici olduğunu savunmaktadır (Mutaqin, Yulindraasari & Dahlan, 2020). Bu kurama göre daha pozitif bakış açısına sahip kişiler, meydana gelen bir olayı negatif bakış açısına sahip bir kişiden daha mutlu ve daha memnun olarak değerlendirilebilir (Gencer, 2018).

F. Okul Öncesi Dönemde Duygusal Gelişim

Okul öncesi, gelişimin hızlı olduğu ve çocukların çevresel uyaranlara karşı hassas olduğu bir dönemdir. Gelişim için son derece kritik olan bu dönem, kişinin sonraki gelişim dönemlerinin temelini oluşturur. Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimi dört alanda incelenmektedir. Bu gelişim alanları: bilişsel gelişim, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimdir (MEB, 2013). Duygusal gelişim, duyguların anlaşılması, ifade edilmesi, deneyimlenmesi ve düzenlenmesidir (Trentacosta & Izard, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim programı incelendiğinde; duyguların olumlu-olumsuz ifade edilmesi, açıklanması, başkalarının duygularının anlaşılması ve kendine güvenme gibi kazanımlara programda yer verildiği görülmektedir (MEB, 2013). Okul öncesi dönemde çocukların sosyal ve duygusal gelişimi, son çocukluk, ergenlik ve hatta yetişkin dönemlerinin temelini oluşturmaktadır (Thomson vd., 2021). Okul öncesi dönem aynı zamanda çocukların mutlulukları, zihinsel sağlıkları ve erken okuryazarlık becerileri açısından da önemli bir dönemdir (Denham, 2006). Bu dönemde daha çok çocukların bilişsel gelişim becerilerine odaklanılmakta, sosyal duygusal beceriler arka plana atılmaktadır. Bundan dolayı okul öncesi dönemde daha fazla sosyal ve duygusal becerilere odaklanılmalıdır (Boyd vd., 2005).

Çocuklar önce mutluluğu olumsuz duygulardan ayırırlar, daha sonra olumsuz duygu olan üzüntü, öfke, korku gibi duyguları birbirinden ayırmaya başlar ve insanların yüz ifadelerinden duyguları tanımaya başlarlar (Trentacosta & Izard, 2023). Duygularının çok değişken olduğu dört yaş çocuğu, insanların övgülerinden hoşlanır ve onları güldürmeye çalışırlar. Beş yaşa geldiklerinde çocukların akranları ile birebir etkileşimlerde buldukları gözlemlenebilir. Akranlarını dinler ve onlarla duygularını paylaşırlar. Altı yaşa doğru çevresindeki insanlarla olumlu ya da olumsuz duygularını paylaşmaya başladığı gözlemlenebilir. Bu yaş grubunda başkalarının duygularını anlama ve empati kurma gibi duygusal özellikler gözlemlenebilir (Gültekin, 2014; Ülgen & Fidan, 1997). Sağlıklı duygusal gelişimi olan çocuklar duygularını kontrol altına alabilir, kendini karşı tarafa kolaylıkla ifade edebilir ve çevresiyle uyum içerisinde olup olumlu sosyal ilişkilere sahip olabilir (Kandır & Alphan, 2008).

Duygusal gelişim çocuk üzerinde, okula hazırbulunuşluk, akran ilişkileri, dikkat, öz düzenleme ve akademik başarı gibi faktörleri etkilemektedir. Okul çağı döneminde duygusal becerilerin eksik kazanılmasıyla çocuklarda davranış problemleri ve sosyal uyumsuzluklar meydana gelebilmektedir (Denham, 1998; Shonkoff & Phillips, 2000; Rubin et al.,1995). Bernier, Carlson ve Whipple (2010)'in yapmış olduğu boylamsal çalışmada, anne-çocuk ilişkisinin çocukların öz-düzenleme kapasitelerini geliştirmelerinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Annelerin çocuklara davranış biçimi ile çocukların duygu ve davranışlarını düzenleme becerileri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Duygusal açıdan becerileri gelişen çocuklar problem çözme, duygularını yönetme ve duyguları ile başa çıkma, kendine güvenme, yakın ve güvenli ilişkiler kurma eğilimindedirler (Parlakian, 2003). Bu durumun tersi durumunda ise çocuklar iletişim kurmada, duygularını yönetmede ve çevresindekiler ile ilişkiler kurmada zorlanabilirler.

Ailenin çocukların duygusal gelişimi üzerindeki etkisi yadsınamaz. Aile, çocukların ilk sosyalleştiği ve güven bağı kurduğu kişilerden oluşan bir kurumdur. Aile içinde kurulan iletişim ve ilişkiler çocukların duygusal gelişiminde önemlidir. Yaşamın ilk yıllarında ihtiyaçları karşılanan çocuk anneye güvenli bağlanır, duygusal gelişiminin temelini oluşturmada bu son derece önemlidir. Kalıcı duygusal yakınlık olarak da adlandırılan güvenli bağlanma, bebeklerde güvenlik, stres düzenleme, adapte olma ve olumlu ilişkiler sağlar. Bunun tersi durumda güvensiz bağlanmanın gerçekleşmesiyle bebeklerde olumsuz, uyumsuz davranış ve ilişkilerin oluşmasına

neden olabilir. Gelecekteki tüm ilişkilerin temeli olduğu düşünölen güvenli bağlanma aynı zamanda empati duygusunun gelişmesini sağlar (Bowly, 1969; Rees, 2007). Anne ve babalar çocuklarına rol model olduğundan dolayı duygularında tutarlı olmalıdırlar (Kandır & Alpan, 2008; Şener & Karacan, 1999). Aileler, çocukların duygusal gelişimini desteklemek için şunları yapabilir:

- Çocukların kendilerini rahat ifade edecekleri güven ortamı oluşturmalı,
- Çocuklar ile olumlu ilişkiler kurulmalı
- Çocukların duygu ve düşöncelerini dikkate alarak onları dinlemeli,
- Davranışlarında tutarlı ve dengeli olmalı,
- Olumlu pekiştireçler kullanarak çocukları güdülemelidir (Meinke, 2019).

Oyun, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini desteklemek için en ideal ortamı sunar. Oyunda çocuklar kendi kararlarını vermeyi, duygularını ve dürtülerini kontrol etmeyi, başkalarının bakış açısından görmeyi, başkalarıyla farklılıkları müzakere etmeyi ve arkadaş edinmeyi öğrenirler (Kirk & Jay, 2018). Çocuğun bütönsel gelişimini etkileyen oyuna sınıf ortamında yer verilmesi çocukların sosyal ve duygusal gelişimini olumlu etkiler.

Çocuğun gelişiminde kilit rol oynayan öğretmenler çocukların duygusal gelişiminde çok önemlidir. Özellikle olumsuz öğretmen-çocuk ilişkilerinin çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir (Kirk & Jay, 2018). Öğretmenler, çocukların duygusal gelişimini desteklemek için şunları yapabilir:

- Duygusal gelişimi destekleyici sınıf içi etkinliklere daha sık yer verilmeli,
- Çocukların kendilerini rahatlıkla ifade etmesini sağlayan bağlamlar oluşturulmalı,
- Çocuklara karşı davranışlarında tutarlı olmalı,
- Çocukların hazır bulunuşlukları, istek ve ihtiyaçlarını dikkate almalı,
- Duygusal gelişim ile ilgili öğretmenlere seminerler düzenlenmelidir (Aydoğdu & Samancı, 2016).

G. Okul öncesi Dönem Çocuğu ve Mutluluk

Columbo'ya göre mutluluk çocuğun, zihinsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutlarını içine alan çok boyutlu bir yapıdır (Columbo, 1986). Izzaty, Kaur ve Sharma'ya göre mutluluk, "*Çocuğun zihinsel gelişimini, sosyal-duygusal gelişimini ve yaratıcılığını etkileyen faktörlerden biridir.*" (Izzaty, 2018:64; Kaur & Sharma, 2021:1) Schor'a göre ise çocuğun mutluluğu, ailelerin çocuğun temel duygusal, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ile ilişkilidir (Pollard & Lee, 2003).

Okul öncesi dönem, bazı davranışların kazandırılmasında ve kişiliğin gelişiminde kilometre taşlarındandır. Okul öncesi dönem mutluluğu, kişinin yetişkinlik dönemini etkilemektedir ve sağlıklı, mutlu olan çocuklar özel hayatlarında ve okul ortamlarında başarılı olmaktadır (Huppert & So, 2013). Okullar, çocukların sosyal etkileşimde bulunduğu, öğrenmelerini ve duygusal yeterliliklerinin artırılmasına yardımcı olan kurumlardır. Mutluluk çocuğun öğrenmesini, oynamasını, resim yapmasını yani bütünsel gelişimini etkiler. Bundan dolayı okul öncesi dönemden itibaren çocukların mutluluğuna odaklanılmalıdır (Kaur & Sharma, 2021). Okul öncesi dönem çocuğu ebeveynlerin duygularını taklit eder, ailesiyle sürekli etkileşim içerisinde olup kişilerin duygusal tepkilerini öğrenirler. Mutlu bir anne olumlu duygular yaşar ve doğal olarak bu mutluluğunu çevresindeki kişilere özellikle çocuğuna yansıtır (Permiakova, Tokarskaya & Yershova, 2016). Aile tutumları çocuğun mutluluğunda kilit rol oynamaktadır (Cüceloğlu, 2008). Çocuklara gerekli sevgi ve saygı ortamları yaratıldığında çocukların daha sağlıklı bir ruh sağlığına sahip olacağı düşünülmektedir. Dengeli, sevecen ve hoşgörülü tutumda bulunan ailelerin çocuklarının, ilgisiz ve umursamaz tutum gösteren ailelerin çocuklarından daha mutlu olduğu tespit edilmiştir (Demir, 2020). Okul öncesi dönemde oyun temelli etkinliklerden çocuklar çok mutlu olmaktadır. Oyun temelli öğrenmelerin çocuk üzerinde sayısız faydası vardır. Oyunlar çocuğun keşfetmesini, problem çözmesini, inisiyatif sahibi olmasını sağlar. Aynı zamanda oyunlar, çocuklarda pozitif duygular üretir, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir (Goldstein, 2012). Neşeli ve aktif bir katılım ve aktivite olan oyunda, çocuklar daha dikkatlidir ve daha motivedir. Oyundayken daha yüksek refah belirtilerini ve mutlu olduklarını gösterirler (Howard & McInnes, 2012). Bundan dolayı okul öncesi öğretmenleri çocukların olumlu deneyimler sağlanmasına fırsat vermeli ve oyun temelli etkinliklere daha sık yer vererek çocukların mutlu olmasını sağlamalıdır.

Çevrenin çocuğun gelişimi üzerindeki etkisi inkâr edilemez. Çocukların mutlu olmasında aile ve yakın çevrenin önemli bir etkisi vardır. Ailede çocuğa verilen değer, sevgi, güven ve olumlu iletişim çocukların mutluluğunu olumlu etkilediği görülmüştür. Ebeveynleri tarafından sevildiklerini fark eden çocuklarda olumlu benlik algısı, kuvvetli sosyal ilişkiler, güvenli bağlanma duyguları gelişir (Demiriz & Ulutaş, 2016; Şahin, 2021). Ünüvar, Çalışandemir, Tagay ve Amini (2015) tarafından yapılan çalışmada, oyun ve etkinliklerin çocukların mutluluklarını artırmada önemli olduğu görülmüştür. Mutluluk artırma stratejileri kişilerin mutluluğunu devam ettirmek, devamlılığının sürdürülmesini sağlamak ve aynı zamanda kişilerin mutluluk düzeylerini yükseltmek amacıyla yapılan faaliyetler, eylemler vs. olarak tanımlanmaktadır (Boehm & Lyubomirsky, 2008). Gür ve Koçak (2016) tarafından yapılan çalışmada, hediye alma, parka götürme, oyun oynama gibi stratejilerin ebeveynler tarafından sık kullanıldığı bulunmuştur. Eryılmaz ve Sapasağlam (2018) da çocukları mutlu etmek için annelerin kullandıkları stratejiler ölçeği geliştirme çalışmasında mutluluk artırıcı stratejileri 4 ana alt boyutta incelemiştir ve şekil 3'te gösterilmiştir.

Fiziksel Temas	Oyun Oynamak	İstekleri Doyurmak	Gezmeye Götürmek
Fiziksel temas bağlanmanın temelini oluşturur ve çocuklarla etkileşim açısından önemlidir. Çocuklara kendilerini daha mutlu hissettirir.	Çocukların zihinsel, sosyal duygusal, dil ve fiziksel gelişimini olumlu etkilemektedir.	Kişinin biyolojik yapısı gereği birtakım arzu ve isteklerinin karşılanmasıyla kişi mutlu olur.	Farklı yerler görmek, çevreyi keşfetmesine fırsatlar vermek çocukların merak duygularını besler. Gezmeye gitmek ve farklı yerler görmek çocukları mutlu eder.

Şekil 3 Mutluluk Artırıcı Stratejilerin Alt Boyutları

Kaynak: Eryılmaz & Sapasağlam, 2018; Erazo-Sánchez, 2020.

H. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, çocukların mutluluk algısı ve ebeveynlerin çocuklarının mutluluğunu arttırmak için kullandıkları stratejilere yönelik yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Öveç (2012) tarafından yapılan çalışmada, çocukların resimlerindeki mutluluk, sevgi, korku ve üzüntü duygularının incelenmesi amaçlanmıştır. 6 yaş grubu 100 çocuk ile çalışılmış, görüşme ve çocukların resim çizimlerinden veriler toplanılmıştır. Bu çalışmada çocuklar mutluluğu sevmek, sevgi, gülmek ve güzel bir şey olarak tanımlarken oyun oynamak, gezmeye gitmek ve hediye almak gibi durumların mutluluklarını artırdığını belirtmişlerdir. Mutluluk ile ilgili yapılan resimlerde çoğunlukların daha çok sarı, kırmızı, açık yeşil ve mavi renkleri kullandığı araştırmanın sonuçlarındandır. Çocukların mutluluk ile ilgili yapmış olduğu resimler incelendiğinde çoğunlukla güneş, kendi çizimleri, bulut, ev, anne-baba gibi unsurlara yer verildiği görülmüştür.

Dirican ve Dağlıoğlu (2014) tarafından yapılan çalışmada, 3-6 yaş grubu çocuk kitabındaki değerlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 125 kitap, örneklem grubunu oluşturmuştur. Kitaplarda incelenen 2162 cümlenin 225 tanesinde mutluluk duygusuna yer verildiği tespit edilmiştir. Mutluluk duygusunun kitaplarda şu kelimelerle ifade edildiği belirlenmiştir: mutlu olmak, mutlu olduğunu ifade etmek ve sürpriz yapmak.

Ünüvar, Çalışandemir, Tagay ve Amini (2015) tarafından yapılan çalışmada, Türk ve Afgan 137 okul öncesi çocuğu ile mutluluk algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Fenomenoloji yönteminin kullanıldığı çalışmada görüşme yöntemiyle veriler toplanmıştır. Türk çocukların mutluluğu oyuncaklarla oynamak, parka gitmek gibi oyun-eğence temalı olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Afgan çocukların ise mutluluk kavramını anne-baba ile olmak, sağlam bir evde yaşamak gibi güvenlik temalı olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Çocukların verdikleri yanıtlar ile mutluluğun çevresel koşullardan etkilendiği ve değiştiği belirlenmiştir.

Uyan-Semerci ve Erdoğan (2017) çalışmalarında, çocukların mutlu çocuk ile ilgili algılarını incelemiştir. 543 farklı yaş grubu ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Çocukların, kendilerini güçlü hisseden, pozitif ruh hali içinde olan, tatil ve gezmelere gidebilen, aile ve arkadaşlarıyla vakit geçiren ve onlar tarafından sevilen, bahçesi olan evde yaşayan, sevdiği aktiviteyi yapan olarak algıladıkları görülmüştür.

Yukay-Yüksel, Canel, Mutlu, Yılmaz ve Çap (2015) yaptıkları çalışmada, 4-6 yaş grubu çocukların çizimlerindeki iyi ve kötü kavramlara ilişkin algılarının incelenmesini amaçlamıştır. 4-6 yaş grubu 180 çocuk, katılımcı grubu oluşturmuştur ve çocukların çizimlerinden veriler toplanmıştır. Çocukların iyi kavramını sevgi, neşe ve mutluluk olarak tanımladıkları ve çocukların iyi temalı çizimlerinde ağaç, ev, güneş, bulut gökkuşağı, kuş gibi unsurlara yer verdikleri tespit edilmiştir. Mavi, yeşil, sarı ve kırmızının iyi temalı resimlerde en sık kullanılan renkler olduğu belirlenmiştir.

Ramazan ve Öveç (2020) tarafından yapılan çalışmada, 66-76 aylık çocukların üzüntü, korku, sevgi, mutluluk, duygularına ilişkin algıları ve çizimlerinde kullandıkları renklerin neler olduğunu saptamak amaçlanmıştır. 66-76 aylık 100 çocuğun katılımcı olduğu çalışmada, görüşme ve çocukların çizimlerinden veriler toplanmıştır. Mutluluk kavramını çocuklar sevgi, sevmek, sevinmek gibi duygular ve oyun oynamak, hediye almak gibi aktiviteler ile ifade etmişlerdir. Çocukları, oyun oynamak, parka gitmek, hediye almak, hayvanlar ve TV izlemenin mutlu ettiği belirlenmiştir. Resimlerinde en çok sarı, açık mavi, kırmızı ve açık mavi kullandıkları tespit edilmiştir.

Gür, Yavşan, Durmaz ve Çenber (2020) tarafından yapılan çalışmada, çocukların mutluluk kavramına ilişkin betimlemelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kıbrıs'ta anaokuluna giden 5 yaş grubu 100 çocuk ile yapılan çalışmada veri toplamak için araştırmaya katılan çocuklar ile görüşmeler yapılmış, toplanan veriler içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir. Çocukların mutluluğu, etkinlik, aile ve duygu temelli olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Çocukların bazıları mutluluğu resim yapmak, oyun oynamak ve parka gitmek gibi etkinlik temelli olarak algılarken bazı çocukların ise gülümsemek, sevmek ve iyi bir şey olarak duygu temelli algıladıkları görülmüştür. Bazı çocukların ise mutluluğu aile ile zaman geçirmek, baba/anne ile birlikte olmak ve aile bireylerinden hediye almak olarak aile temelli algıladıkları tespit edilmiştir.

Demir, Eraslan-Taşpınar, Süzen ve Utkan (2020), Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda yaşayan 4-6 yaş grubu 7 çocuğun sanat yoluyla mutluluk kavramına ilişkin algılarını incelemiştir. Görüşme ve gözlem teknikleri ile veri toplanarak yapılan durum çalışmasının sonucunda; çocukları resim yapmak, oyun oynamak, kitap okumak, şarkı söylemek, araba ile oynamak ve anne ile birlikte olmak gibi durumların mutlu ettiği tespit edilmiştir. Çocukların çizdikleri resimlerde oyuncak, araba, hayvan ve bebek gibi öğelere yer verdikleri ve resimlerinde kendilerini çizdikleri görülmüştür.

Yıldırım-Ayhan (2020) tarafından yapılan çalışmada, 5-6 yaş grubu 24 öğrencinin mutluluk kavramını nasıl aldıkları araştırılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çocukların mutluluğu oyuncak, oyun oynamak, paylaşmak, iyi bir şey, yardım etmek gibi kavramlar ile tanımladığı görülmüştür. Mutluluk ile ilgili yapmış oldukları resimlerde çocukların oyun, parka gitmek, anne-baba, gökkuşağı, güneş, oyuncaklar, yardım eden insanlar gibi unsurlara yer verdiği görülmüştür.

Baltacı (2020) tarafından yapılan çalışmada, Türk ve İsveçli annelerin çocuklarını mutlu etmek için kullandıkları mutluluk artırıcı stratejiler incelenmiştir. İki kültürün mutluluk artırıcı stratejilerinin karşılaştırılmasının ele alındığı çalışmanın sonucunda, Türk annelerinin, İsveçli annelerden daha fazla mutluluk artırıcı stratejileri kullandığı tespit edilmiştir. Lise ve lise düzeyinin altında eğitim düzeyine sahip annelerin lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip annelerden daha çok mutluluk artırıcı stratejileri kullandığı görülmüştür. Bu çalışmayla annelerin çocuklarını mutlu etmek için kullandıkları mutluluk artırıcı stratejilerin kullanımında kültürün etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin (2021), 8 aile, 8 ilkokul çocuğu ve 8 öğretmen ile yaptığı çalışmada, mutluluğun aile, öğretmen ve çocuk açısından değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda ailelerin, öğretmenlerin ve çocukların mutluluk algıları ile ilgili benzer yanıtlar verdikleri ve mutluluğu benzer değerlendirdikleri görülmüştür. Çocukların mutluluğu sohbet etmek, arkadaşlarıyla oyun oynamak ve resim yapmak olarak değerlendirdiği görülmüştür. Mutluluğun kaynağını sevgi-saygı görme, kendini özgür olarak ifade etme ve kendi kararlarını tek başına almak olarak belirtmişlerdir.

Özsarı ve Öğretir-Özçelik (2021) tarafından yapılan çalışmada, çocukların mutluluk, kızgınlık, korku, üzüntü ve güven duygularına ilişkin algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Denizli’de 3. ve 4. sınıfa giden 200 öğrenci çalışmanın katılımcı grubunu oluşturmuştur. Öğrencilerin %43 ‘ü mutluluğu doğaya ilişkin olaylar ile ilişkilendirirken, %33’ünün de duygusal ifadeler ile ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir.

2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Eloff (2008) tarafından yapılan çalışmada, 6-13 yaş arası 42 Güney Afrikalı çocuğun mutluluk algıları incelenmiştir. Birebir görüşmeler ve doküman analizi yapılarak veriler toplanmıştır. Çocukların mutluluk algıları; ilişkiler, eğlence, dinlenme ve maddi unsurlara sahip olma temaları altında toplanmıştır. İlişkiler temasının altında çocukları, aile ve arkadaşlarının mutlu ettiği tespit edilmiştir. Eğlence ve dinlenme temasının altında boş zaman aktiviteleri, bayramlar, spor, TV izlemek, bilgisayar oyunu oynamak ve hayvanlar gibi aktivitelerin olduğu görülmüştür. Maddi unsurlara sahip olma teması altında para ve hediye almak yer almıştır.

Chaplin (2009), “Beni ne mutlu eder?” sorusunu sorarak çocukların mutluluk ile ilgili algılarını incelemeyi amaçlamıştır. 8-18 yaş arası 300 çocuk örneklem grubunu oluşturmuştur. Çocuklar kendilerini, insanlar, evcil hayvanlar, başarı, maddi şeyler, spor ve hobilerin mutlu ettiğini belirtmişlerdir. 3. ve 4.sınıf öğrencilerinin mutluluğu daha çok insanlar ile 7. ve 8. sınıfların maddi şeyler ile 11. ve 12. sınıfların ise daha çok başarı ile açıkladıkları tespit edilmiştir.

Thoilliez (2011), çocukları neyin mutlu ettiğini incelemiştir. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmada, 6-12 yaş arası çocuklardan anket ve görüşme yoluyla veri toplanmıştır. Çocukların %33’ü mutluluğu aile ile ilişkilendirirken, %19,98’sinin arkadaşlık ilişkileri, %7,21’inin okul performansı, %15,68’inin özel günler ve partiler, %9,70’inin boş oyun oynamak, TV izlemek, %6,83’ünün yardım etmek, paylaşmak ve %5,54’ünün ise mutluluğu üzücü olayların olmaması olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Greco ve Ison (2014) tarafından yapılan çalışmada, çocukları mutlu eden durumların incelenmesi amaçlanmıştır. Arjantin’de yaşayan 7-9 yaş arası 120 çocuk ile görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Çocukların bir kısmı yardım etmek, paylaşmak, arkadaşlarıyla oynamak, arkadaşı tarafından davet edilmek ve

okula gitmek gibi durumların kendilerini mutlu ettiğini ifade etmişlerdir. Bazı çocuklar ise kavganın olmaması, spor kompleksine gitmek, bir şeye sahip olmak, övgü almak, boş zaman aktiviteleri, akrabaları ziyaret etmek ve evcil hayvana sahip olmak gibi durumların kendilerini mutlu ettiğini belirtmişlerdir.

Hong, Ra ve Jang (2015), küçük yaş grubu çocuklarının mutluluk tanımlarını ve algılarını incelemiştir. Güney Kore'nin başkenti Seul de bir okul öncesi kurumunda 3-5 yaş arası 274 çocukla serbest zaman etkinliklerinde bireysel görüşmeler yapılmıştır. Çocukların mutluluğu; iyi hissetmek, birini/bir şeyi sevmek, sevinmek ve hoşlanmak olarak algıladıkları görülmüştür. Oyun oynamak, hediye almak, bir yere gitmek, yemek yemek ve sevdikleri ile birlikte olmak gibi aktivitelerin çocukları mutlu ettikleri tespit edilmiştir.

Maagerø ve Sunde (2016) tarafından yapılan çalışmada, Filistinli ve Norveçli çocukların mutluluk ve korku algılarının ortaya konması amaçlanmış olup, 5-6 yaş grubu 46 çocuğun çizimleri incelenmiştir. Bu çalışmada çocukların mutluluk ile ilgili çizdikleri resimler ile algılarının benzer olduğu görülmüştür. Filistinli ve Norveçli çocukların resimlerinde en çok güneş, aile, arkadaşlar ve ağaç unsurlarını çizdikleri tespit edilmiştir.

Hong, Kim ve Young (2016) tarafından yapılan çalışmada, çocukları neyin mutlu ettiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Güney Kore'nin Seul kentinde anaokuluna giden 3-5 yaş grubu 163 çocuk çalışmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. İnsan, bitki, hayvan gibi canlılar ve oyuncak, kitaplar, enstrümanlar, aksesuarlar ve yiyecekler gibi cansız öğelerin çocukları mutlu ettikleri görülmüştür. Bu nesnelere ile ilgili neden mutlu oldukları araştırılmış olup, çocukların oyun, duygusal tatmin, estetik doyum, arzu tatmini gibi nedenlerden dolayı mutlu olduğu görülmüştür.

Izzaty (2018), Endonezya'nın başkenti Yogyakarta'da 4-6 yaş grubu çocukların mutluluk kavramlarına ilişkin tanımlarını ve mutluluk durumlarını araştırmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda çalışmasında 51 çocuk ile görüşme yapmıştır. Çocuklar mutluluğu gülmek, neşe gibi olumlu duygularla; üzgün olmama, ağlamama gibi olumsuz duyguların olmaması ve oyun oynamak, yardım etmek ve seyahat etmek gibi aktiviteler ile tanımladıkları görülmüştür. Mutlu oldukları durumları ise bir şey öğrenmek, seyahat etmek, oyun oynamak, tatile gitmek ve hediye almak olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Son olarak ise çocuklar, ebeveynlerinin (anne-baba),

öğretmenlerinin, arkadaşlarının ve büyükannelerinin onları en çok mutlu eden kişiler olduklarını belirtmişlerdir.

Samir Bakır (2019) tarafından yapılan çalışmada, çocukların mutluluk kavramına ilişkin resimleri incelenmiştir. Suudi Arabistan'da yaşayan 25 çocuk ile görüşmeler yapılmıştır. Kendilerini mutlu eden şeyleri çizmeleri istenildiğinde çocukların yakın çevresindeki insanların yüzlerini, hayvanları, bitkileri, doğayı ve çikolata çizmiş oldukları görülmüştür. Çalışmada erkek çocukların çizimlerinde koyu renkler kullanmasına karşın kız çocuklarının açık parlak renkler kullandıkları tespit edilmiştir.

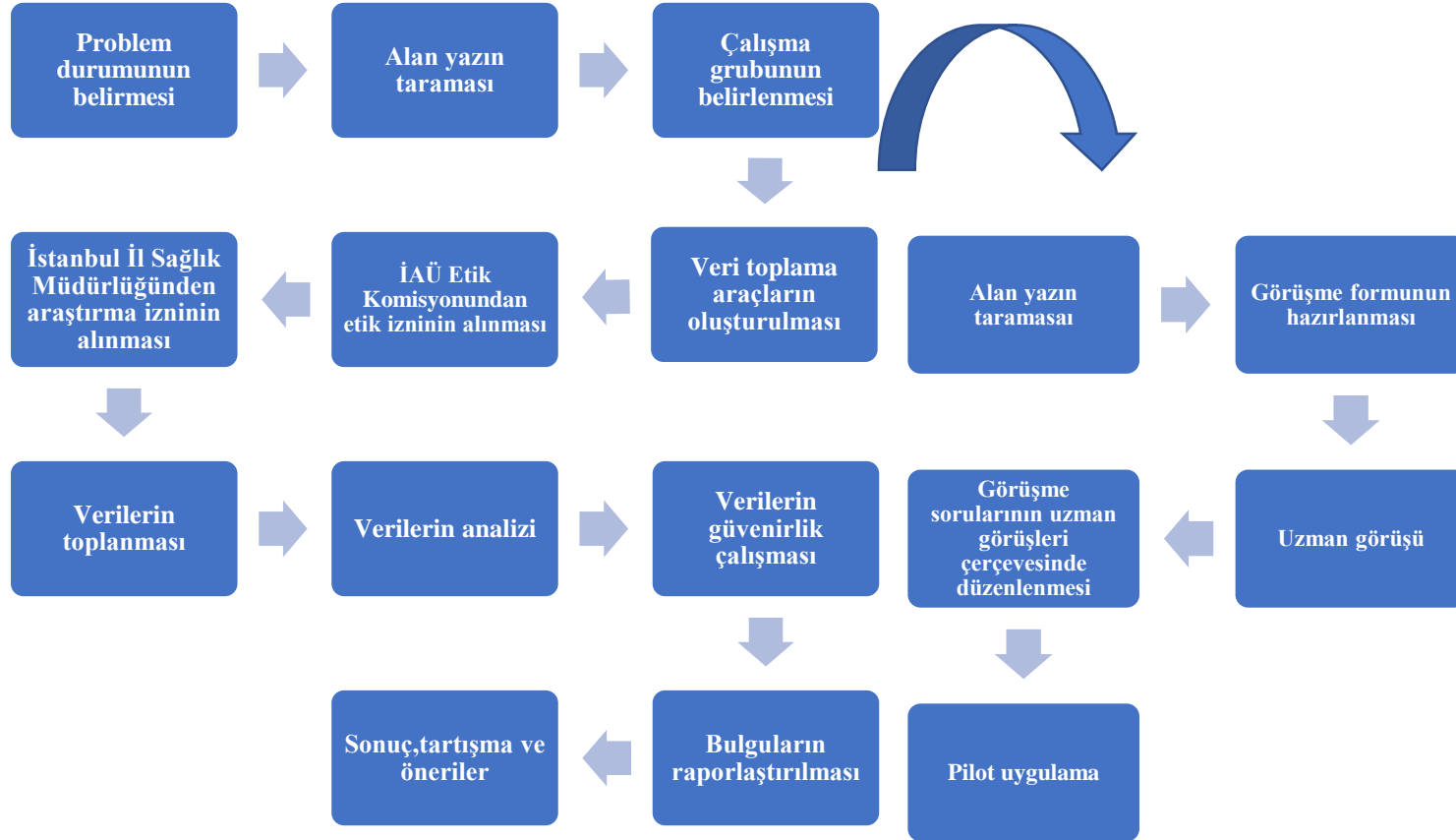
Maftai, Holman ve Cârlig (2020) tarafından yapılan çalışmada, çocuk ve ebeveynlerin mutluluk algıları incelenmiştir. 5-8 yaş arası 78 çocuk ve ebeveyn ile görüşmeler yapılmıştır. Çocukların, mutluluğu arkadaşlarıyla ve aile bireyleri ile oyun oynamak, vakit geçirmek, evcil hayvanla oynamak, spor yapmak, resim çizmek, çizgi film izlemek, hediye almak, komik olaylar, şakalar, fıkralar ve birine yardım etmek olarak algıladıkları görülmüştür. Ebeveynlerin ise, aile, para, çalışmak, hediye, zaman, anne/babaları, çocuklarına olan sevgileri ve çocuklarının kendileri ile oyun oynamasını mutluluklarının nedenleri olarak gördükleri tespit edilmiştir.

III. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmanın modeli/deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine dair detaylı açıklamalar yer almaktadır.

A. Araştırmanın Modeli/Deseni

Çocukların mutluluk kavramına ilişkin algılarını ve ebeveynlerin çocuklarının mutluluklarını artırmak için kullandığı stratejilerin neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel desen, doğal ortamda veri toplayarak, araştırmacının bizzat araştırma sürecinde olduğu, çoklu yöntemlerin kullanıldığı hem tümdengelim hem de tümevarımsal akıl yürütmenin olduğu, bütüncül ve zamanla beliren bir desendir (Creswell, 2013). Nitel araştırma, birtakım veri toplama araçlarının (gözlem, görüşme, doküman analizi) kullanıldığı, kişilerin algılarını ya da olayları bütüncül ve gerçekçi şekilde ortaya koyan bir araştırma desendir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Nitel desen diğer yöntemlerin aksine derinlemesine bilgi sağlayan, araştırma sürecinde esneklik sağlayan zengin betimlemelerden oluşur. (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmanın işlem basamakları Şekil 4’te gösterilmektedir.

Şekil 4 Araştırmanın İşlem Basamakları

1. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinde iki yıldır Çocuk Gelişimci olarak çalışmaktadır. Bu süreçte çocuklar ve ebeveynleri ile mesleki bir iletişimi söz konusudur. Çocuk Gelişimci olduğu için çocukların özellikle sosyal-duygusal gelişimleri ile yakından ilişkili olan mutluluk kavramına ilgi duymaktadır. Çocuklarla iletişim içinde bulunduğu süreçte bu araştırmanın verilerine ulaşmıştır.

2. Araştırma Ortamı

Bu araştırma İstanbul'da bulunan bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinde bulunan Çocuk Gelişimi Polikliniği odasında gerçekleştirilmiştir. Odaya girildiğinde saç tarafta iki adet dolap ve bir adet masa bulunmaktadır. Oda krem rengi ile boyanmış olup zemini krem rengi kaplamalar ile döşenmiştir. Odanın içinde üç adet sandalye bulunmaktadır. Masanın üzerinde bir adet bilgisayar, notluklar, dezenfektan, kalemlik ve dosyalık bulunmaktadır. Öncelikle çocuklar ile daha sonra ebeveynler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme, çocukların kendini rahat ifade edebileceği bir ortamda gerçekleştirilmiştir.

B. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinin Çocuk Gelişimi birimini ziyaret eden 4 ve 5 yaşındaki 20 çocuk ve ebeveyn oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt (kriter) örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde araştırmacı birkaç ölçüt belirler daha sonra bu kriterleri karşılayan katılımcı grubunu belirler (Patton, 2001: 238). Bu araştırmada katılımcıların belirlenme sürecinde kriterler şöyledir:

- Hastanenin Çocuk Gelişimi Polikliniğine başvuran ebeveynlerin birden fazla çocuğa sahip olması
- Hastanenin Çocuk Gelişimi Polikliniğine başvuran çocukların 4 ya da 5 yaşında olması
- Çocukların herhangi bir dil ve konuşma engelini olmaması
- Çocukların herhangi bir fiziksel ve motor engelini olmaması

Çalışmaya katılan çocuk ve ebeveynlerin demografik özellikleri aşağıdaki çizelge de verilmiştir.

Çizelge 1 Katılımcı Grubun Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Özellikler		n	%
Çocuğun Cinsiyeti	Erkek	11	55
	Kız	9	45
Çocuğun Yaşı	4 yaş	14	70
	5 yaş	6	30
Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	Evet	16	80
	Hayır	4	20
Okul Öncesi Eğitim Kurumu Türü	Resmi anaokulu/anasınıfı	8	50
	Özel anaokulu/sınıfı	8	50
Ebeveyn	Anne	17	85
	Baba	3	15
Ebeveynin Yaşı	27-30	6	30
	31-34	8	40
	35-38	3	15
	39+	3	15
Ebeveynin Eğitim Durumu	İlkokul	3	15
	Ortaokul	4	20
	Lise ve dengi	10	50
	Ön Lisans	1	5
	Lisans	2	10

Çizelge 1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan çocukların 11 tanesi (%55) erkek ve 9 tanesi (%45) kızdır. 4 yaşındaki çocukların sayısı (n=14, %70), 5 yaşındaki çocukların sayısına (n=6, %30) göre daha fazladır. Çocukların büyük çoğunluğunun (n=16, %80) okul öncesi eğitim aldığı görülmüştür. Özel anaokulu/anasınıfına giden çocukların sayısı (n=8, %50) resmi okula gidenlerin sayısına (n=8, %50) eşittir. Çalışmaya 17 (%85) anne, 3 (%15) baba katılmıştır ve ağırlıklı olarak ebeveynlerin 31-34 yaş aralığında (n=8 %40) olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin, %30’u 27-30 yaş, %15 ‘i 35-38 yaş ve %15’i de 39 yaş ve üzeridir. Ebeveynlerin yarısının (n=10, %50) lise ve dengi okulu mezunu, %20’sinin ortaokul, %15’inin ilkokul, %10’unun lisans ve %5’inin de ön lisans mezunu olduğu görülmüştür.

C. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, görüşme formu ve çocuk resimleri kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgi formu ikinci bölümde ise çocuklar ve ebeveynlerin görüşlerini belirlemek üzere oluşturulan yarı yapılandırılmış sorular bulunmaktadır.

1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan “Demografik Bilgi Formu”nda, çocukların yaşı, cinsiyeti, okul öncesi eğitim alma durumu, çalışmaya katılan ebeveynin yaşı ve öğrenim durumuna ilişkin sorulara yer verilmiştir. Demografik bilgi formu oluşturulurken katılımcıların kimlik bilgilerini ortaya çıkaracak sorulara yer verilmemiştir.

2. Görüşme Formu

Görüşme formunun oluşturulması için literatür taraması yapılmış, yerli ve yabancı yayınlar, tezler incelenmiştir. Araştırmacı tarafından araştırmanın amaçlarını ortaya koyacak şekilde sorular hazırlanmıştır. Daha sonra çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanında uzman dört öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Uzmanların görüş, öneri ve katkıları doğrultusunda sorular düzenlenmiştir. Araştırma için veri toplamaya başlamadan önce, soruların anlaşılabilirliğinin kontrol edilmesi amacıyla katılımcı gruba dahil edilmeyecek üç anne ve üç çocuk ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamadan sonra katılımcı grup tarafından anlaşılması güç sorular ve ifadeler çıkarılıp görüşme sorularına son şekli verilmiştir.

3. Çocuk Resimleri

Her çocukla birebir görüşme yapıldıktan sonra çocuklara “Bana mutlu bir çocuğun resmini çizer misin?” yönergesi verilerek resim çizimleri istenmiştir. Çocukların resim çizimleri bittikten sonra yaptıkları resimleri anlatmaları istenmiştir. Çocukların resimleri ile ilgili açıklamalar, sözel ifade ve tanımları araştırmacı tarafından kaydedilmiştir.

D. Verilerin Toplanması

Katılımcılardan veriler toplanmadan önce İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan etik izni alınmıştır. İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nden veri toplamak için araştırma izni alınmasından sonra ebeveynler çalışma ile ilgili bilgilendirilmiş ve gönüllü katılım ilkesi doğrultusunda çalışmaya katılmayı kabul eden ebeveynler ve çocukları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Önce çocuk sonra da ebeveyn ile görüşme sağlanmıştır. Çocuklarla yapılan görüşme, dikkati dağıtmayacak, sessiz, çocukların kendini rahat ifade edebileceği bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır ve ortalama 10-15 dakika sürmüştür. Çocukların mutluluk algısını ortaya çıkarmayı amaçlayan sorular sorulduktan sonra çocuklardan “mutlu bir çocuğun resmini” çizmeleri ve yaptıkları resimleri anlatmaları istenmiştir. Çocuğun ne/neler yaptığı, niçin mutlu olduğu ile ilgili anlatımları kayıt altına alınmıştır.

E. Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analizinde, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre içerik analizinde, birbirine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve bunlar okuyucunun anlayabileceği biçimde organize edilerek yorumlanır. Çocuklar ve ebeveynler ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alındıktan sonra bilgisayara ortamında yazıya geçirilmiştir. Her görüşmenin bitiminden sonra ses dosyaları yazıya geçirilmiştir. Veriler yazıya geçirildikten sonra eksik ya da gözden kaçan bir şeyin olmaması için ses dosyaları tekrardan dinlenilmiştir ve gerekli görülen yerlerde düzeltmeler yapılmıştır. Yazıya geçirilen metinler tekrar tekrar okunarak, katılımcıların cevaplarındaki kategoriler belirlenmiştir. Verilerin kodlaması katılımcılardan elde edilen bilgiler ve çocukların resim çizimleri doğrultusunda yapılmış, kategorilere ilişkin temalar oluşturulmuştur. Veriler, kodlara, kategorilere ve temalara göre düzenlenerek, kodları açıklamaya yönelik tablolar oluşturulmuştur ve bulgular yorumlanmıştır. Yapılan içerik analizinin işlem aşaması Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5 Araştırmanın Veri Analizi

Verilerin analizinde katılımcıların gerçek isimleri gizlilik ilkesi kapsamında belirtilmemiştir. Katılımcı erkek çocuklar “ÇE”, katılımcı kız çocukları “ÇK” ve ebeveynler ise “E” olarak kodlanmıştır. Her katılımcıya bu kodlara göre numaralar verilmiştir. ÇE1, ÇE2, ÇE3...; ÇK1, ÇK2, ÇK3...; E1, E2, E3... şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

F. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Geçerlilik ve güvenilirlik bilimsel bir araştırmanın kalitesini, değerini ortaya koyar (Noble & Smith, 2015). Nicel araştırmalar daha çok sayısal veriler ve istatistiksel hesaplamalar ile geçerlilik ve güvenilirliği sağlar. Nitel araştırmalarda dış geçerlilik kavramı yerine aktarılabirlik kavramı tercih edilmektedir. Aktarılabirlik, verilerden elde edilen bulguların benzer bağlamlara, durumlara uyarlanabilmesidir (Arastaman, Fidan & Fidan, 2018). Nitel araştırmalarda dış geçerlilik yani aktarılabirliği artırmak için ayrıntılı betimlemeler yapılmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada katılımcı grubun görüşlerini ve düşüncelerini yansıtmak için, doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmanın her aşaması detaylı şekilde açıklanmıştır ve dış geçerlilik artırılmaya

çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerde gerçekliği sağlamak amaçlı katılımcıların izniyle ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Elde edilen veriler yazıya geçirilmiştir.

Nitel çalışmalarda iç geçerlilik kavramı yerine inandırıcılık kavramı tercih edilmektedir. İnanırıcılık, elde edilen bulguların gerçeklikle ne kadar uyumlu ve yaşamdaki gerçekleri ne kadar yansıtıyor ne düzeyde uyumlu sorularıyla ilgilenmektedir (Merriam, 2009: 213). İnanırıcılık, araştırma sürecinde verilerin şeffaf, gerçek, tutarlı bir şekilde toplanması ile sağlanabilir. Nitel araştırmalarda inandırıcılığı artırmak için uzun süreli etkileşim, derin odaklı veri toplama, triangulation, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi yöntemleri kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada inandırıcılığı artırmak için uzman görüşüne başvurulmuş, bulguların doğruluğunu kontrol etmek amaçlı olarak kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulurken alan uzmanından görüş alınmıştır.

Araştırmanın tutarlılığını artırmak için, görüşme soruları hazırlanırken dört alan uzmanından görüş alınmış, sorular uzman geribildirimlerine göre düzenlenmiştir. Sonrasında pilot çalışma yapılmış ve sorulara son hali verilmiştir. Veriler, araştırmacı dışında bir uzman tarafından da kodlanmış, kodların tutarlılığını tespit etmek amacıyla görüş birliği yüzdesi hesaplanmıştır. Bu nedenle Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliği formülüne başvurulmuştur. Kodlayıcılar arası görüş birliği = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 formülü kullanılarak sağlanmıştır (Miles & Huberman, 1994). İki kodlayıcı arasındaki uyuşum %93 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman'a (1994) göre araştırmacılar tarafından değerlendirilen kodlar arasındaki uyumun %80 ve üzeri olmasıyla güvenilirlik kabul edilebilir.

IV. BULGULAR

Bu bölümde okul öncesi çocuklarının mutluluğu nasıl algıladıklarının ve ebeveynlerin çocuklarının mutluluğunu artırmak için kullandıkları stratejilerin incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan sorular bağlamında yer verilmiştir.

A. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Algısına Dair Bulgular

Okul öncesi çocuklarının mutluluk kavramına ilişkin algıları altı alt başlıkta ele alınmıştır.

1. Çocukların Mutluluk Kavramını Nasıl Tanımladıklarına Yönelik Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocuklara sorulan “mutluluk nedir?” sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiştir. Çocukların mutluluk kavramını nasıl anlamlandırdıklarına yönelik tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 2’de yer almaktadır.

Çizelge 2 Çocukların Mutluluk Kavramını Nasıl Anlamlandırdıklarına Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız n	Erkek n
Duygu	Pozitif Duygular	Güzel	1	2
		Gülmek	2	3
		Sevinmek	1	-
		Sevmek	1	1
		Sevgi	-	1
		Mutlu olmak	2	-
Aktivite	Oyun-Eğlence	Eğlenmek, dışarı çıkmak	2	1
	Eğitim	Okula gitmek, resim çizmek	-	2
	Tüketim	İstediklerini almak	-	1

Araştırmaya katılan çocukların “mutluluk nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde; çocukların çoğunun (n=14) mutluluğu bir “duygu” olarak betimledikleri görülmüştür. Mutluluğu bir “duygu” ile özdeşleştiren çocukların ifadeleri içinde “güzel, gülmek, sevinmek, sevmek, sevgi, mutlu olmak” gibi pozitif duygu bildiren sözcüklere yer verdikleri gözlemlenmiştir. Mutluluk kavramını

“gölmek” ile en fazla erkek çocukları (n=3) ilişkilendirirken, kız çocukları “gölmek” ve mutlu olmak” ifadelerine eşit oranda yer vermişlerdir.

Mutluluğu bir “duygu” ile özdeşleştiren çocukların bazılarının ifadeleri şöyledir:

Mutluluk, gölmek demektir. Annem beni güldürdüğünde mutlu olduğumu anlıyorum. (ÇE8)

Gölmek demektir. Beni en çok kedi mutlu eder, kedileri görünce mutlu oluyorum. Çünkü ben kedileri böyle güzel seviyorum. (ÇE10)

Mutlu olmak demektir. Mutlu olduğumuzda sevinçli oluyoruz. (ÇK8)

Güzel bir şeydir. Güzel bir şey açmak, Çizgi film açmaktır. (ÇE7)

Seni seviyorum demektir. (ÇK6)

Bazı çocukların da (n=6), mutluluğu “aktivite” temelli unsurlarla ilişkilendirdikleri görölmüştür. Kız çocuklarından bazıları (n=2) ifadelerinde “eğlenmek, dışarı çıkmak” gibi oyun-eğlence içeren eylemlere yer verirken, erkek çocuklarının bazılarının ise (n=2) “okula gitmek, resim çizmek” gibi ifadeler kullanarak eğitim ile mutluluğu bağdaştırdıkları gözlemlenmiştir. Bir erkek çocuğu ise mutluluğu “istediklerinin alınması” olarak tüketim eylemi ile ifade etmiştir. “Aktivite” teması altında çocuklar mutluluğu en fazla “oyun-eğlence” (n=3) temelli aktiviteler ile özdeşleştirmişlerdir.

Mutluluğu” aktiviteler” ile özdeşleştiren çocukların ifadelerinden bazıları şöyledir;

Dışarı çıkmak, eğlenmek, gölmektir. Arkadaşımanın evine gidiyorum mutlu oluyorum. Barbieleri var, benimde Barbielerim var oynuyoruz bazen. (ÇK7)

Okula gitmektir. Okulda öğretmen sarılıyor bana, oyun hamuru oynuyoruz. (ÇK4)

İstediğinin olması demektir. İstediğin yerlere gitmektir. (ÇE11)

2. Çocukları Mutlu Eden Unsurlara Yönelik Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocuklara sorulan “seni ne/neler mutlu eder? / Ne olursa mutlu olursun?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Çocukları mutlu eden unsurlara yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 3’de yer almaktadır.

Çizelge 3 Çocukları Mutlu Eden Unsurlara Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız n	Erkek n
Aktivite	Oyun-eğlence	Oyun oynamak, TV izlemek, spor yapmak, denize gitmek, parka gitmek, alış-veriş merkezine gitmek	3	11
	Eğitim	Resim yapmak	1	-
	Tüketim	Hediye almak, küpe takmak	2	-
	Beslenme	Yemek yemek, çikolata yemek, kek yapmak	2	1
Değer	Araç Değer	Paylaşmak, yardım etmek	1	-
	Amaç Değer	Hayvan sevgisi, baba tarafından sevilme	1	1

Çocukları mutlu eden unsurlar, aktivite ve değer temaları altında incelenmiştir. Aktivite teması bağlamında; “oyun-eğlence, eğitim, tüketim ve beslenme” gibi çocukları mutlu eden aktiviteler yer alırken, değer teması içinde “araç ve amaç değerler” yer almıştır. Aktivite teması içinde çocuklar en fazla (n=14) oyun ve eğlencenin” kendilerini mutlu ettiğini ifade etmiştir. Çocukların büyük bir kısmını mutlu eden unsurların, oyun oynamak, televizyon izlemek, spor yapmak, denize gitmek, parka gitmek ve alış-veriş merkezine gitmek olduğu görülmüştür. Özellikle erkek çocukların (n=11) kız çocuklarına (n=3) göre oyun-eğlenceyi daha fazla tercih ettiği görülmüştür.

Kız çocukların bir kısmı (n=2) “tüketim” kategorisi içinde “hediye alma, küpe takma” gibi eylemlerin kendilerini mutlu ettiğini belirtirken, bir kız çocuğu da resim yapmanın kendisini mutlu ettiğini ifade etmiştir. “Beslenme” kategorisi altında kız çocuklarından ikisi erkek çocuklarından ise biri “yemek, çikolata ve kek yemenin” kendilerini mutlu ettiğini ifade etmişlerdir.

Çocukların “aktivite” teması dâhilinde değerlendirilen ifadelerinden bazıları şöyledir;

Arkadaşlarım benle oyun oynadığında mutlu oluyorum. Okulda arkadaşlarım benle oyun oynuyorlar. (ÇK1)

Oyundur. Beratla evde topla oyun oynadık. (ÇE2)

Annemle babam beni mutlu eder benle oyunlar oynarlar. Dün evde oyun hamuru ile pizza, yumurta yaptım. (ÇE1)

Abur cuburdur. En sevdiğim abur cubur karpuzlu sakız, birisi doğum gününde bana bebek aldığımda mutlu olurum. (ÇK6)

Birisi beni denize götürdüğünde, oyuncakla oynamak, topla oynamak maç yapmak bunlar en sevdiğimim. (ÇE3)

Küpe deldirince mutlu olurum, Pazar günü deldirdim. (ÇK7)

“Değer” teması bağlamında, kız çocuklarından biri paylaşmanın ve birine yardım etmenin kendisini mutlu ettiğini belirtirken, diğer bir kız çocuğu da hayvan sevgisinden bahsetmiştir. Erkek çocuklarından biri ise babasının eve gelmesinin kendisini mutlu ettiğini ifade etmiştir. Çocuklardan bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

Babamla annemle olunca mutlu oluyorum. Babam gelince mutlu oluyorum ve kardeşimi görünce de. (ÇK2)

Birisi ile bir oyuncağı paylaştığım zaman arkadaşlarıma yardımcı olduğum zaman mutlu olurum. (ÇK9)

Köpeğim olduğu zaman mutlu olurum çünkü ben köpekleri çok seviyorum. (ÇK3)

3. Çocukları Mutlu Eden Kişilere Yönelik Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocuklara sorulan “seni en çok kim/kimler mutlu eder?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Çocukları mutlu eden kişilere yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 4’de yer almaktadır.

Çizelge 4 Çocukları Mutlu Eden Kişilere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız n	Erkek n
Aile	Aile İçi	Anne-baba	3	9
		Kardeş	1	-
		Amca	-	1
		Hala	1	-
		Kuzen	1	-
	Aile Dışı	Öğretmen	1	1
		Arkadaş	1	1

Çocukların” Seni en çok kim/kimler mutlu eder?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde çocukların çoğunluğunun (n=16) aile içindeki kişiler tarafından mutlu edildikleri görülmüştür. Çocukların büyük bir kısmı (n=12) kendilerini mutlu eden kişilerin “anne-babaları” olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle erkek çocukları (n=9), kız çocuklarına (n=3) göre daha fazla anne-babalarının kendilerini mutlu ettiklerini belirtmişlerdir. Kız çocuklarından biri kendisini mutlu eden kişinin “kuzeni” olduğunu belirtirken bir diğer kız çocuğu ise “halasının” kendisini mutlu ettiğini söylemiştir. Erkek çocuklarından biri de kendisini mutlu eden kişinin “amcası” olduğunu ifade etmiştir. Kendilerini mutlu eden kişilerin “aile içi” kişiler olduğunu ifade eden çocukların ifadelerinden bazıları şöyledir:

- Annemle babam beni mutlu eder, benimle oyunlar oynarlar. (ÇE1)*
- Babam. İşte para kazanıyor. Sonra eve geliyor. Bana telefonu veriyor. (ÇE2)*
- Annem babam. Çünkü annem babam beni severek mutlu ediyor. (ÇK3)*
- Annemle babamla, ben onlara yardım ediyorum onlarda benle oynuyorlar bana hikâye okuyorlar. (ÇE5)*
- Ailem mutlu eder. Babam, bir şeyler alıyor, bizi bir yerlere götürüyor. (ÇE11)*
- Annem istediğim abur cuburları, çikolataları sütleri alır. (ÇK5)*
- Halalarım, bizim eve gelip yemek yiyip anneme yardım ediyorlar. (ÇK1)*
- Amcam Nurullah, mutlu eder. Ne istersem alıyor ama bazen almıyor. (ÇE3)*

Çocukların bir kısmı (n=2) kendisini mutlu eden kişinin “öğretmeni” olduğunu belirtirken, bazı çocuklar (n=2) ise “arkadaşının” kendisini mutlu ettiğini söylemiştir. Kendilerini mutlu eden kişilerin “aile dışı” kişiler olduğunu ifade eden çocukların ifadelerinden bazıları şöyledir.

- Arkadaşlarım çünkü benimle oyun oynuyorlar. (ÇE6)*
- Öğretmenim, bana ders anlatıyor. (ÇK8)*
- Arkadaşım mutlu eder, benimle bir oyuncağını paylaştığı için. (ÇK9)*
- Öğretmenim, sarılıyor bana, oyun hamuru oynuyoruz. (ÇK4)*

4. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerlere Yönelik Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocuklara sorulan “Nerelerde/hangi yerlerde kendini mutlu hissedersin?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Çocukların kendilerini mutlu hissettikleri yerlere yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 5’de yer almaktadır.

Çizelge 5 Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerlere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız	Erkek
			n	n
Aktivite	Oyun-Eğlence	Park, köy, deniz, oyun alanları, sokak/mahalle	4	10
	Eğitim	Okul	4	-
Çevre-Ortam	Aile	Ev	1	1

Çocukların “Nerelerde/hangi yerlerde kendini mutlu hissedersin?” sorusuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde; çocukların kendilerini mutlu hissettikleri yerler, “aktivite” ve “çevre-ortam” temaları altında incelenmiştir. Çocukların

“aktivite” temalı ortamlarda daha mutlu olduğu ve özellikle bu ortamların oyun-eğlence ortamları olduğu tespit edilmiştir. Erkek çocuklarının (n=10) kız çocuklarına göre (n=4) daha fazla bu ortamlarda kendilerini mutlu hissettikleri görülmüştür. Kız çocuklarından bazıları (n=4) ise “okulun” kendisini mutlu ettiğini ifade etmiştir. “Aktivite” temelli yerlerde kendilerini mutlu hisseden çocukların ifadelerinden bazıları şöyledir:

Okulda çünkü arkadaşlarım benimle oyun oynuyorlar. (ÇK1)

Dışarıda bahçede arkadaşlarımla sallanıyorum. (ÇK2)

Parklarda dışarıda teyzem bizim eve gelmişti o zaman da mutlu oldum. (ÇE5)

Güzel yerler dışarıda güzel yerler, köyde ormana güzel bir yere gitmiştik. (ÇE7)

Parklarda, salıncakta sallanıyorum. (ÇK6)

“Çevre ve ortam” temasında ise bir kız çocuğu ve bir erkek çocuğu “ev” ortamında kendilerini mutlu hissettiklerini belirtmiştir. Çocukların ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

Evde, ev de oyun oynuyorum (ÇE2)

Evimde oyun oynayarak mutlu oluyorum. (ÇK3)

5. Çocukların Kendilerini Hangi Zamanlarda Mutlu Hissettiklerine Yönelik Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocuklara sorulan “hangi zamanlarda mutlu hissedersin?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Çocukların kendilerini hangi zamanlarda mutlu hissettiklerine yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 6’da yer almaktadır.

Çizelge 6 Çocukların Kendilerini Hangi Zamanlarda Mutlu Hissettiklerine İlişkin Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız Erkek	
			n	n
Aktivite	Oyun-eğlence	Televizyon izleyince, spor yapınca, parka gidince	-	6
	Belirli günler	Hafta içi, hafta sonu, doğum günü	5	1
	Diğer günler	Her gün, her zaman,	4	2
Çevre ve Ortam	Aile	Anne/baba güldürdüğünde, kardeşi olduğunda	1	1
Değer	Araç Değer	Paylaştığında	1	-

Çocukların “hangi zamanlarda kendini mutlu hissedersin?” sorusuna verdikleri yanıtlar “aktivite”, “çevre-ortam” ve “değer” temaları altında incelenmiştir. Çocukların büyük bir kısmı (n=18) “aktivite” temelli zamanlarda, kendilerini mutlu hissettiklerini ifade etmiştir. “Aktivite” teması bağlamında, erkek çocukların büyük bir çoğunluğu (n=6) oyun-eğlence kategorisi altında televizyon izlediklerinde, spor yaptıklarında ve parka gittiklerinde mutlu olduklarını belirtmişlerdir. “Belirli günler” kategorisi altında, hafta içi, hafta sonu ve doğum günü zamanlarında kız çocukları (n=5) erkek çocuklarına (n=1) göre daha fazla mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Yine aynı şekilde “diğer günler” kategorisinde kız çocukları (n=4) erkek çocuklarına (n=2) göre daha fazla “her gün, her zaman” kendilerini mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Çocukların “aktivite” teması dahilinde değerlendirilen ifadelerinden bazıları şöyledir:

Dışarı çıktığım zaman. Bisikletim ve scooterımı sürüyorum. (ÇE1)

Doğum günümde çünkü hediyelerim var ve doğum günü pastam var. (ÇK1)

Pazar günü. Çünkü okula gitmiyorum ve babamla eğleniyorum. (ÇE3)

Futbol oynadığım zaman mutlu olurum. (ÇE4)

Her gün ve erken kalkıyorum. Sabah kalkınca annem beni seviyor ve benimle oyun oynuyor. (ÇE5)

Sabah ve gündüz çünkü uyandığım için. (ÇK4)

Cumartesi, çünkü cumartesi günü sevdiğimden dolayı (ÇK6)

Bir kız ve bir erkek çocuğu “çevre-ortam” teması bağlamında “aile” kategorisi altında “Anne/baba güldürdüğünde, kardeşi olduğu” zaman kendilerini mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Çocuklardan biri şu şekilde ifade etmiştir.

Annem beni mutlu ettiğinde, annem gülünce bende gülerim. (ÇE8)

Kız çocuklarından biri ise “değer” teması bağlamında yer alan “araç değer” kategorisi altında “paylaştığı” zaman mutlu olduğunu şöyle ifade etmiştir:

Birisi ile bir oyuncacı paylaştığım zaman mutlu olurum. Arkadaşım bir oyuncacı beniyle paylaştı. (ÇK9)

6. Çocukların Mutluluğu Nasıl Resimledikleri İle İlgili Bulgular

Bu başlıkta, araştırma sürecinde çocukların çizdikleri resimler incelenmiştir. Çocukların resim çizimlerine yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 7’de yer almaktadır.

Çizelge 7 Çocuk Resimlerinde Mutluluğa İlişkin Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	Kız n	Erkek n
Aktivite	Oyun- Eğlence	Oyuncak, top, bebek, robot, çizgi film, arkadaş, çocuk, insan	7	7
	Eğitim	Kitap, harfler	2	2
	Tüketim	Şapka, süs, küpe, telefon, araba, saç	2	4
	Beslenme	Pasta	-	1
Çevre- Ortam	Aile	Yatak, anne/baba, kendisi, mutfak, ev	3	3
	Doğa	Deniz, kum, yağmur, kaya, gökkuşağı, çim, ağaç, çiçek, yol, güneş	5	12
Değer	Amaç değer	Kalp	3	-

Çizelge 7’de çocukların resimlerinde yer verdikleri öğeler, “aktivite”, “çevre-ortam” ve “değer” temaları altında incelenmiştir. Çocukların yaptıkları resimlerin çoğunluğu “aktivite” teması bağlamında olup, bu bağlam içerisinde en fazla “oyun ve eğlenceye” dair unsurlardan/öğelerden oluşmaktadır. Kız çocukları (n=7) ve erkek çocukları (n=7) oyun-eğlence kategorisi altında oyuncak, top, bebek, robot, çizgi film karakteri, arkadaş, çocuk, insan çizimlerine yer vermiştir. Aynı zamanda bazı kız (n=2) ve erkek (n=2) çocuklarının resim çizimlerinde “eğitim” kategorisi altında kitap ve harf öğelerine yer verdikleri görülmüştür. Kız çocuklarının (n=2) ve erkek çocuklarının (n=4) bazılarının ise “tüketim” kategorisinde şapka, süs, küpe, telefon, araba, saç gibi unsurlara yer verdikleri tespit edilmiştir. Bir erkek çocuğu ise çiziminde beslenme kategorisi altında pasta ögesine yer vermiştir.

Çocukların büyük bir çoğunluğu (n=23) “çevre ve ortam” temasının altında aile ve doğa unsurlarına yer vermiştir. Kız (n=3) ve erkek (n=3) çocukları “aile” kategorisi altında yatak, anne/baba, kendisi, mutfak, ev gibi unsurlara yer verirken, “doğa” kategorisinde çocuklar resimlerinde deniz, kum, yağmur, kaya, gökkuşağı, çim, ağaç, çiçek ve yol gibi unsurlara yer vermişlerdir. Özellikle erkek çocukların (n=12), kız çocuklarına (n=5) göre daha fazla doğa unsurlarına yer verdiği görülmüştür. Çocukların bir kısmının çizimleri şu şekildedir:

Annem, ben, kalp. Annem beni sevdiği için mutluyum. Birini sevdiğimiz zaman kalbimiz güm güm attığında bizde çok seviniriz. (ÇK6)

Bu ben, ağaç, bu ismim, ev, çiçek, süs ve kötülere yakalama makinesi. Ben yeni eve taşındığım için mutluyum. Kötülere yakalama makinesiyle yabancılar evimize giremeyecek. (ÇK2)

Kendimi çizdim. Tatil olunca babama söylüyorum: "Baba top havuzuna gidelim mi?" diyorum arabaya atlayıp top havuzuna gidiyoruz. Top havuzu var, toplar var, kaydıraklar var. Orayı çok beğendik güzel şeyler yaşıyoruz sonra evimize dönüp muşıl muşıl uyuyoruz. (ÇK5)

Süs, güneş, deniz, ağaç, ben ve babam. Tatil olunca yazın denize gitmiştik. Babamla annemde, Azra(kardeşi) de gelmişti. Denizde yüzmüştük. (ÇKE4)

Kum, deniz, yağmur, güneş, gökkuşağı, çocuk, ev, telefon. Bu çocuk denize girdiği için mutlu. (ÇKE3)

Kız çocuklarından bazıları (n=3) “değer” teması bağlamında “sevgi” unsuruna yer vermiş olup, bunu kalp olarak ifade etmişlerdir. Çocuklardan bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

Arkadaşım ve beni çizdim. Bunlar kalplerimiz. Arkadaşlarımla burada oyun oynadığım için mutluyum. Ben mutlu olunca arkadaşlarımla hiç kavga etmiyorum. (ÇK1)

Kalpler, uyuyan bebek, gökkuşağı. Burada bebeği babası güzel bir götürüyor. Sonra yoruluyor ve mışıl mışıl uyuyor. Köye gittiğim zaman babamla mutlu olduğum için köyü sevdim ama biraz annem için ağladım. Annem köyde değildi. (ÇK8)

B. Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandıkları Stratejilere Yönelik Bulgular

Bu bölümde ebeveynlerin çocuklarının mutluluğunu artırmak için kullandıkları stratejilerin incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarının mutluluğunu artırmak için kullandıkları stratejilere yönelik oluşturulan tema, kategori ve kodlara ilişkin bulgular Çizelge 8’de yer almaktadır.

Çizelge 8 Ebeveynlerin Kullandıkları Stratejilere Yönelik Tema, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kategoriler	Kodlar	n
Aktivite	Oyun-eğlence	Oyun oynamak, gezdirmek, parka, pikniğe, sinemaya götürmek	18
	Beslenme	İstediği, sevdiği yemeği yapmak	5
	Tüketim	İstediği oyuncakı almak	4
Değer	Araç Değer	Cesaretlendirmek, sarılmak, öpmek, kucaklamak	2

Ebeveynlerin çocuklarını mutlu etmek için kullandıkları mutluluk artırıcı stratejiler, aktivite ve değer temaları altında incelenmiştir. “Aktivite” teması bağlamında oyun-eğlence, beslenme ve tüketim kategorileri yer almıştır. Çizelgede de görüldüğü gibi ebeveynlerin çoğunluğu (n=18) çocuklarını mutlu etmek için onları parka, gezmeye, pikniğe götürdüklerini ve onlarla oyun oynadıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynler görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Bizimle vakit geçirdiği zaman özellikle babası evde olduğunda onunla oyun oynadığında mutlu olur. Onu istediği yerlere götürüyorum, onunla oyunlar oynuyorum. (E1)

Çok şey yapmaya çalışıyorum elimden geldiği kadar. Gezmeye götürmeye çalışıyorum önceden çok oyuncak alıyordum ama bıraktım o zamanda çok mutlu oluyordu. (E2)

Arabayla gezinmekle, köye gitmekle, alış-veriş merkezinde çarpışan arabalara binmekten mutlu olur. Bazen onu gezmelere götürüyorum, birtakım aktiviteler yapıyorum. Yazın pikniğe götürdüm. Geçen alış-veriş merkezine gidip çarpışan arabalara binmiştik. (E14)

Genelde her şey ÇE10’u mutlu eder. Hayatımızda olumsuz bir şey çok fazla yok varsa da yansıtılmamaya çalışıyoruz. Akşam babalarını bekliyorlar geldiğinde mutlaka oyun oynuyorlar. (E18)

Benimleyken çok mutlu rahat istediği gibi oynuyor. İstediği gibi davranıyor. Zamanım olunca oyun bahçelerine götürüyorum, parkalara götürüyorum. En son Kale Center da oyun parkına götürmüştüm orada. (E17)

Ebeveynlerin bir kısmı da (n=5) “beslenme” kategorisi altında çocuklarını mutlu etmek için onların istediği ve sevdiği yemeği yaptıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin bazıları (n=4) ise “tüketim” kategorisi altında çocuklarına istedikleri oyuncakları alarak onları mutlu ettiklerini ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin çocuklarını mutlu etmek için kullandıkları stratejiler ile ilgili ifadeleri şöyledir:

Çok kolay mutlu olabilen bir çocuk bir çikolata ile mutlu olabilir. Daha çok özendiği ve istediği ya da isteyebileceği şeyleri alarak onu mutlu ediyorum. (E2)

Oyuncaklar onu mutlu eder. Onun istediğini alıyorum yapıyorum. Markette zararları bir şey isterse bir kereye mahsus alıyorum. (E4)

Sevdiği şeyleri yapıyorum, mesela yoğurt çorbası ve sarmayı çok sever, onları yaparım. (E9)

Değer teması bağlamında; ebeveynlerden biri çocuğunu mutlu etmek için ona sarıldığını, öptüğünü ve kucakladığını belirtirken, başka bir ebeveyn de çocuğunu bir şey yapabilme konusunda cesaretlendirdiğini belirtmiştir. Ebeveynler görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Genelde sarılmam bile onu mutlu ediyor. Çok sevecen bir çocuk ne istediğini bilen biri. Ona sarılıyorum okşuyorum kucağıma alıyorum. (E10)

Onu bir şeyi yapabilme konusunda onu cesaretlendiriyorum doğal olarak o bir şey başardığında mutlu oluyor. (E3)

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu kısmında bulgulardan elde edilen verilerin yorumlanması, alan yazın ile ilişkilendirilmesi, tartışma ve öneriler yer almaktadır.

A. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Algısı

1. Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Tanımları

Araştırma sonucunda çocukların çoğunluğunun mutluluk kavramını sevmek, mutlu olmak, sevgi, sevinmek, gülmek gibi olumlu duygu olarak betimledikleri görülmüştür. Mutluluk kavramını “gülmek” ile en fazla erkek çocukları ilişkilendirirken, kız çocuklarının bir kısmı “gülmek” bir kısmı ise mutlu olmak” ifadelerine eşit oranda yer vermişlerdir.

Myers ve Diener (1995)’e göre mutluluk; neşe, heyecan, ümit gibi olumlu duyguların sıklıkla yaşanması, öfke, üzüntü, nefret gibi olumsuz duyguların daha az yaşanması ve yaşam doyumu olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır (Çirkin ve Göksel, 2016). Mutluluk, kişinin olumlu duyguları geliştirmesi, hayattan haz ve zevk alması olarak da ifade edilebilir. Bir başka deyişle, mutluluk pozitif duyguların ortak noktası ve olumlu duygusallık olarak da tanımlanabilir (Kemer, 2019).

Yapılan çalışmalarda olumlu duygular ve yaşam memnuniyeti arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Kişinin olumlu duyguları daha fazla deneyimlemesi, kişinin yaşam doyumunu, mutluluğunu, yaşam memnuniyetini de artırdığı görülmüştür. Çok olumsuz duyguların yaşanması kişide mutluluk noksanlığına sebep olup, yaşam doyumunu düşürdüğü tespit edilmiştir (Bastian vd., 2004). Olumlu duyguların, duygu düzenleme, sosyal ilişkiler, fiziksel ve zihinsel sağlıkla bağlantılı olduğu görülmüştür. Coffey, Nelson-Coffey, Parsley ve Pluess (2022) tarafından yapılan çalışmada çocukluk döneminde deneyimlenen olumlu duyguların yetişkinlik döneminde kişilerin yaşam doyumunu, iyimserliğini ve sosyal refahını etkilediği tespit edilmiştir. Olumlu duygular, yaşam doyumunun kilit noktası kabul edilmiş olup, olumlu duyguların yaşam doyumunu üzerinde büyük bir etkisi olduğunu çalışmalar göstermiştir (Deniz vd., 2012; Veronese vd., 2012).

Öveç (2012)'in yapmış olduğu çalışmada mutluluk kavramını okul öncesi çocuklar, sevgi, gülmek ve sevmek olarak tanımlarken, Dirican ve Dağlıoğlu (2014)'nin yapmış olduğu çalışmada mutluluk, çocuklar tarafından çoğunlukla “mutlu olmak” olarak tanımlanmıştır. İzzaty (2018), Gür, Yavşan, Durmaz ve Çember (2020), ve Hong, Ra ve Jang (2016) da yapmış oldukları çalışmalarda benzer bulgulara ulaşmışlardır. Yapılan bu çalışmaların sonuçları ile araştırmanın sonuçları örtüşmektedir.

2. Çocukları Mutlu Eden Unsurlar

Araştırmada çocukların çoğunluğunu mutlu eden unsurların, oyun oynamak, televizyon izlemek, spor yapmak, denize gitmek, parka gitmek ve alış-veriş merkezine gitmek gibi oyun-eğlence içerikli aktivitelerden oluştuğu görülmüştür. Araştırma bulgularına göre özellikle erkek çocukların (n=11) kız çocuklarına (n=3) göre oyun-eğlence içerikli aktiviteleri daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Alan yazında araştırmanın bu bulgusunu destekleyen araştırmalara rastlanmaktadır. Öveç (2012), yapmış olduğu çalışmada, erkek çocuklarını mutlu eden durumların gezmeye gitmek, arkadaşlarla oynamak, tv izlemeye dayalı fiziksel aktiviteler olduğunu saptamıştır. 4-5 yaş çocukların oyun tercihleri ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği bir başka çalışmada ise erkek çocukların kız çocuklarına göre fiziksel aktivite içeren oyunları tercih ettikleri tespit edilmiştir (Tuzcuoğlu vd., 2020). Güngör-Aytar, Kara-Eren, Aşkan, Şahin (2019) de yapmış olduğu çalışmada erkeklerin mutluluğu fiziksel aktivitede bulunmak olarak algıladıkları ve fiziksel aktivitelerin kendilerini mutlu ettiklerini saptamıştır.

Oyun kelimesi kahkaha, zevk, hoşgörülü ve paylaşmayı çağırır (Sayeed & Guerin, 2012). Arnold (1979) göre oyun, kişiliğinin gelişiminde sosyal uyumunda ilk adımdır. Kültürden bile daha eski olan oyun, kişiyi, mutlu ve sevinçli yapan bir aktivitedir (Huizinga, 2015). Oyun, eğlence ve mutluluk aracı olup çocuklarda genel gelişimi destekler (Erbay, & Durmuşoğlu-Saltalı, 2012). Oyun, çocuk için önemlidir ve çocukların mutluluğunu etkilemede önemli ve belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Oyununun inkâr edilemez özelliği zevkli olmasıdır. Zevk, oyun oynamanın ana nedenidir. Pozitif duygular, refah esenlik duygusuna katkı sağlar hem çocukların hem yetişkinlerin yaşam kalitesini artırır (Goldstein, 2012). Oyun, çocuğun keşif alanı ve öğrenme alanıdır. Oyunsuz bir çocukluk düşülemez, oyun gereksiz zaman aktivitesi

olarak görülmemelidir (Tuğrul vd., 2014). Oyunun çocuklar üzerinde pek çok katkısı vardır. Problem çözme yeteneğini, öz güvenini, yaratıcılığını, hayal gücünü (Anderson-McNamee & Bailey, 2010; Mckee, Cunningham & Jones, 2002) muhakeme becerilerini, duygu düzenleme becerileri, öz düzenleme becerilerini geliştirir (Whitebread vd., 2017).

Aymen-Peker ve Erol (2019), çocukların oyun algılarına ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada, çocukların oyunu tanımlarken sevinç, mutlu olmak, zevk alma, coşku gibi duygu ifadeleri ile tanımladıkları görülmüştür. Moore ve Lynch (2017), çocukların mutluluk duyguları ile ilgili algılarını incelediği çalışmada, çocuklara kendilerini neyin mutlu ettiği sorulduğunda oyun oynamayı en fazla dile getirdikleri gözlemlenmiştir. Aynı zamanda çocuğun başkalarıyla (aile, hayvanlar ve arkadaşlarıyla) iletişimde olmasının mutluluğunu artırdığı tespit edilmiştir. Hong, Ra ve Jang (2015), İzzaty (2018), Maftai, Holman (2020), Öveç (2012), Ramazan, Öveç (2020), ve Uyan-Semerci, Erdoğan (2016)'ın yapmış oldukları çalışmaların sonuçları da bu araştırmanın sonuçları ile paraleldir. Çocuklar, genel olarak oyun oynamanın, parka ve gezmeye gitmenin, aile ile vakit geçirmenin kendilerini mutlu ettiğini ifade etmişlerdir. Bu aktivitelerin çocukta olumlu duygular yaratıp çocukları stresten uzaklaştırdığı ve çocukların psikolojik olarak mutlu oldukları düşünülmektedir.

3. Çocukları Mutlu Eden Kişiler

Araştırmada çocuklar en çok anne-babalarının kendilerini mutlu ettiğini ifade etmişlerdir. Özellikle erkek çocukları (n=9), kız çocuklarına (n=3) göre daha fazla anne-babalarının kendilerini mutlu ettiklerini belirtmişlerdir. Ataerkil Türk toplumunda erkek çocuk her zaman daha değerli görülmekte ve erkek çocukların istekleri daha fazla önemsenmektedir. Aynı zamanda erkek çocuklarına daha sık söz hakkı tanınmaktadır. (Yavuzer, 2003). Özellikle aile büyükleri kız çocuktan daha çok erkek çocuklarına ilgilidirler (Whiting,1975). Erkek çocuklarının, isteklerinin aileler tarafından karşılanması dolayısıyla kendilerini en çok mutlu eden kişilerin ebeveynleri olduklarını belirtmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Aile toplumun en küçük yapı birimidir ve ilk öğrenmelerin, ilk davranışların kazanıldığı yerdir. Ailesi başta olmak üzere yakın çevresi ile ilişki etkileşim içindedir (Ahn & Choi, 2022). Urie Bronfenbrenner'in ekolojik kuramına göre birey çevresel, sosyal, kültürel ve siyasal koşulların etkisi altındadır ve bunların birbirleriyle

etkileşimi söz konusudur. Bu kurama göre bu koşullar çocuğun kişilik ve davranışlarını son derece etkilemektedir. Ekolojik kuram beş sistemden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi mikrosistem bireylerin doğrudan etkileşim içerisinde olduğu aile, öğretmen, akran, sokak, park gibi alanları içerisine alan sistemdir. İkinci sistem olan mezosistem mikro sistemdeki bağlantıların çocuk üzerindeki etkisini kapsamaktadır. Mesela anne babanın ilişkisinin çocuğun mutluluğu üzerindeki etkisi örnek verilebilir. Üçüncü sistem olan egzosistem, bireyin doğrudan etkileşimde bulunmadığı ama birey üzerinde dolaylı etkisi olan sistemdir. Sosyal hizmetler, yasalar, komşular, annenin iş hayatında yaşadıkları durumların çocuk üzerindeki etkisi örnekleri verilebilir. Dördüncü sistem olan makro sistem, bireylerin içinde yaşadığı kültür, kitle iletişim araçlarını kapsar ve bunların bireyleri dolaylı yoldan da olsa etkilediğini savunmaktadır. Son sistem olan kronosistem zaman içerisinde meydana gelen olayların bireyler üzerindeki etkisini kapsamaktadır. Savaşlar, salgın hastalıklar, ekonomik kriz bu sisteme örnek verilebilir (Santrock, 2021.) Bir çocuğun kendini mutlu hissetmesi, yaşamda karşılaştığı problemlerle mücadele etmesi ve psikolojik hastalıklara yakalanma riskinin olmamasının yolunun sevgi ve şefkat üzerine kurulmuş aile ilişkilerinden geçtiği bazı araştırmacılar tarafından savunulmaktadır (Sayar & Dinç, 2021).

Aile ilişkileri çocukların mutluluğu ile ilişkilidir. Çocukların ebeveynleri ile kurdukları ilişkinin kalitesi mutluluklarını etkilemektedir (Ahn & Choi, 2022). Ebeveyni ile güvenli bağlama gerçekleştiren kişiler sonraki ilişkilerinde bağlanmaları daha yüksek ve psikolojik hastalığa yakalanma riski daha azdır. Küçük yaşta ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda yaşamın ilerleyen yıllarında çevresine karşı güvensizlik duygusuna kapılıp olumsuz sosyal ilişkilerde bulunabilir (Bowly, 1985). Ebeveynlerine güvenli bağlanan çocukların yaşama güvensiz bağlanana göre avantajlı olduğu düşünülmektedir. Çocuklar şefkatli, sevgi dolu bir iletişimle yüksek düzeyde mutlu olur ve daha az stres ve depresyona yatkın olurlar (Aloia & Brecht, 2017).

Ceylan (2017) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemdeki anne baba tutumları ile çocukların sosyal uyum becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, anne babaların tutumları ile sosyal uyum becerileri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Anne babaların çocuklarına karşı demokratik tutumları arttığında çocuklardaki sosyal uyum becerilerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Anne

babaların çocuklarına karşı otoriter tutumları arttıkça çocuklardaki sosyal uyumsuzlukların da arttığı tespit edilmiştir. Çocukların en çok vakit geçirdikleri, güvenli bağlanmanın gerçekleştirdiği birincil kişiler anne babalarıdır. Bundan dolayı çocukları en çok mutlu eden kişilerin anne babaları olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada çocukları arkadaşlarının da mutlu ettiği tespit edilmiştir. Akranlar okul öncesi çocuğunun yaşamında büyük öneme sahiptir. Okul öncesi çocuğu arkadaşlık ilişkilerinde paylaşma, vakit geçirme ve aidiyet duygularını geliştirir (Bradshaw, Hoelscher & Richardson, 2006). Akranların, aile kadar çocuk üzerinde etkisi olduğu ve çocukların kişiliğinin oluşumunda kilit kişiler olduğu düşünülmektedir.

4. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Yerler

Araştırma sonucunda çocukların büyük kısmının kendilerini park, köy, deniz, alış-veriş merkezlerindeki oyun alanları, sokak/mahalle gibi oyun-eğlence içerikli yer ve alanlarda mutlu hissetleri görülmüştür. Araştırmada özellikle erkek çocukların (n=10), kız çocuklarına(n=4) göre daha fazla oyun ve eğlencenin olduğu ortamlarda kendilerini mutlu hissettikleri görülmüştür. Taşçı (2010), erkek çocuğa sahip ailelerin, kız çocuklarına sahip ailelere göre çocukların dışarıda oynamasına daha fazla izin verdiklerini saptamıştır. Bundan dolayı erkek çocuklar mahallede hatta evlerinden uzaktaki mahalle ve sokakta oyun oynayabilmektedirler. Mahalle, sokak ortamı erkek çocukları tarafından oyun oynama, arkadaşlarla buluşma mekânı olarak sık kullanılmaktadır. Araştırmada kız çocuklarından bazıları (n=4) ise “okulun” kendisini mutlu ettiğini ifade etmiştir. Alan yazında benzer sonuçlara ulaşan çalışmalara da rastlanmaktadır. Özdemir (2012)’in yapmış olduğu çalışmada kız öğrencilerin okulu kendilerini koruyan ve geliştiren bir yer olarak algıladıkları belirlenmiştir. Sarı (2013) da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kendilerini okula daha yakın hissettiklerini saptamıştır. Aynı zamanda kız öğrencilerin okulu yuva olarak algıladıkları belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okulu, daha az olumsuzluğun yaşandığı bir yer olarak algıladıkları bulunmuştur (Zieman & Benson, 1981). Kız çocukların okula bağlılık düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Arastaman, 2006).

Oyun alanlarının çocuğun gelişimi üzerine birçok etkisi vardır. Çocuğun çevreyi tanınmasına gözlemlemesine yardım eder, iş birliği dayanışma duygusunu ve girişkenliği artırır (Pehlivan, 2005). Doğal ortamlarda vakit geçirmek, çocuğun ruh sağlığını geliştirip aidiyet duygusunu geliştirir, dikkat, öz disiplin ve stres açısından olumlu etkileri vardır. Parklar çocukların etkileşime girdikleri, sosyal ağlar oluşturdukları yerlerdir. Doğal ortamlar, çocukların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlar ve çevreyi keşfetme, kontrasyonu sağlamada olumlu etkisi vardır (Bird, 2007). Oyun alanlarının çocukların bütünsel gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir.

Alan yazında oyun alanlarının, doğal ortamların çocukların gelişimlerini desteklediği ve onları iyi hissettirdiğine yönelik çok sayıda araştırma bulgusu vardır. Demir-Öztürk, Kuru ve Demir-Yıldız (2020) tarafından yapılan çalışmada, anaokuluna giden 14 çocuk ve anneleri ile on-line görüşmeler yapılarak annelerin ve çocukların COVID-19 pandemisine ilişkin algıları incelenmiştir. Pandemi döneminde çocukların çoğunluğunun evde oyun oynayarak ve etkinlik yaparak vakitlerini geçirdikleri belirlenmiştir. Çalışmada “Dışarı çıktığında neler yapmak istersin?” sorusuna çocukların çoğunluğunun “bahçede oynamak ve parka gitmek” olarak cevap verdikleri görülmüştür.

Şahin, Sariaslan ve Bencik-Kangal (2019) tarafından yapılan bir çalışmada ise, oyun alanlarının çocukların tercihleri ve ihtiyaçları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Yedi alış-veriş merkezindeki 221 oyun materyalinin incelendiği çalışmada, incelenen materyallerin büyük bir çoğunluğunun çocukların küçük ve büyük kas becerilerini desteklediği gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, alış-veriş merkezlerindeki oyun alanlarının çocukların eğlenme ve vakit geçirme ihtiyaçlarını karşıladığı tespit edilmiştir.

Ulutaş ve Şimşek (2014) tarafından yapılan bir çalışmada, çocuk oyun alanlarına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 210 ebeveyn katılmıştır. Ebeveynlerin çoğunluğunun çocuklarını hareket gelişimlerini desteklemek, ev dışında farklı ortam sunmak, arkadaşlarıyla vakit geçirmesi amacıyla oyun alanlarına götürdükleri tespit edilmiştir. Cevher-Kalburan (2014), çocukların dış mekânda oyun oynama fırsatlarını ve ebeveynlerin fikirlerini incelediği çalışmasında, annelerin %43,2’sinin günde bir kez çocuklarına açık alanda oynaması için fırsat

verdikleri tespit edilmiştir. Dış mekân olarak annelerin büyük bir çoğunluğunun çocuklarını eve en yakın parka götürdükleri tespit edilmiştir.

Okul ve mahallenin çocukların mutluluğunu etkiledikleri görülmüştür. Çocuklar mahalle ve okul ortamlarında günlük deneyimler elde eder ve aidiyet duygusu kazanırlar (Ahn & Choi, 2022). Orman, park, bahçe vb. açık alanların çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal ve dil gelişimi üzerinde olumlu etkileri vardır. Açık havada zaman geçiren çocukların güçlü bir bağışıklık sistemine sahip olduğu bilinmektedir (Essary & LeMon, 2018; Savcı & Akyol, 2021). Çocukların kendilerini daha rahat hissettikleri, eğlendikleri, arkadaşlarıyla bir araya geldikleri, özgür hareket edebildikleri oyun ve eğlence mekânlarında daha fazla mutlu oldukları düşünülmektedir.

5. Çocukların Kendilerini Mutlu Hissettikleri Zamanlar

Araştırma sonucunda çocukların çoğunluğunun televizyon izlerken, spor yaparken, parka gidince, hafta sonu, doğum günü gibi “aktivite” temelli zaman dilimlerinde çok mutlu oldukları tespit edilmiştir. “Aktivite” teması bağlamında, erkek çocukların büyük bir çoğunluğu oyun-eğlence kategorisi altında televizyon izlerken, spor yaparken ve parka gidince kendilerinin mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Alan yazında bu bulguyu destekleyen araştırmaların yapıldığını görmekteyiz. Babaların, kız çocuklarından çok erkek çocuklarını fiziksel olarak aktif oyun oynamaya ve kaba motor hareket içeren spor dallarına teşvik etmeleri daha olasıdır (Bronstein, 1988; Maccoby, 1998). Aynı zamanda erkek çocukların kız çocuklarına göre daha fazla itiş-kakış ve şiddet içerikli fiziksel aktivite içeren oyunları tercih ettikleri tespit edilmiştir (Sezici & Yiğit, 2019). Yapılan çalışmalarda erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha fazla çizgi film izledikleri de belirlenmiştir. Erkek çocukları çizgi film izlemeyi daha heyecanlı, eğlenceli bir aktivite olarak görmekte ve izledikleri çizgi film karakterlerini rol model olarak benimsemektedirler (Vural, 2021). Aslan (2016) yapmış olduğu çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha çok aktif olduğunu ve daha fazla fiziksel aktivitede bulduklarını saptamıştır.

Şahin, Baş ve Çelik (2015)’e göre spor, öznel iyi oluşun artmasını sağlamaktadır. Spor, kişiye öz güven verir, fiziksel ve ruhsal sağlığı açısından olumlu etkisi vardır. Çocukların spor yapmayı sevdiğileri ve eğlenceli bir aktivite olarak algıladıkları düşünülmektedir.

Çocukların oyuna ilişkin tanımlarına bakıldığında, çocukların oyunu eğlenceli vakit geçirmek, sosyalleşmek ve mutluluk olarak tanımladıkları görülmüştür. Oyun oynarken mutlu hissettiklerini, eğlence hali ve sevinçli olduklarını söylemişlerdir (Güven, 2018). Oyun, eğlence ve mutluluk aracı olup çocuklarda genel gelişimi destekler (Erbay, & Durmuşoğlu-Saltalı, 2012). Oyunun çocuk için önemli olduğu ve mutluluğunu etkilemede önemli ve belirleyici olduğu inkâr edilemez. Eğlenceli sevdikleri bir aktivite yaptıklarında çocukların daha fazla mutlu oldukları düşünülmektedir. Bu sebepten dolayı çocukların daha fazla aktif oldukları alanlar yaratılmalı ve fırsatlar verilmelidir.

6. Çocukların Resim Çizimlerinde Mutluluk

Çocukların mutluluk kavramı ile ilgili söylemlerini resim çizimlerinin desteklediği görülmüştür. Araştırma sonucunda çocukların yaptıkları resimlerin çoğunluğunun “aktivite” ve “çevre-ortam” temaları bağlamında olduğu tespit edilmiştir. Çocukların resim çizimlerinin “aktivite” teması altında en fazla “oyun ve eğlenceye” dair unsurlardan/öğelerden oluştuğu görülmüştür. Kız ve erkek çocukları resimlerinde, oyun-eğlence temelli olarak oyuncak, top, bebek, robot, çizgi film karakteri, arkadaş, çocuk ve insan çizimlerine yer vermiştir. Çocukların resim çizimlerinde “oyun-eğlence” unsurlarından sonra “çevre-ortam” teması altında “doğa” ya dair öğelere yer verdikleri saptanmıştır. Özellikle erkek çocukların, kız çocuklarına göre daha fazla doğa unsuruna çizimlerinde yer verdiği görülmüştür.

Resim, özellikle çocukların ruhsal, iç dünyasını duygu ve düşüncelerini, deneyimlerini tecrübelerini kâğıda aktararak somutlaştırması açısından önemli bir araçtır (Buyurgan & Buyurgan, 2012). Resim çocuğu tanımanın ve onu anlamının bir yoludur. Çocuklar yaptıkları resimlerle bize bir olgu, olay ya da kavram hakkındaki duygularını, düşüncelerini dile getirirler. Yavuzer (2001), çocuklar tarafından yapılan resimlerin çocukların ruhsal dünyasının yansıması olduğunu ve çocuk hakkında uzmanlara ipucular verdiğini vurgulamıştır.

Alan yazındaki araştırma sonuçları (Öveç, 2012; Maagerø & Sunde, 2016; Ramazan & Öveç, 2020; Sami Bakır, 2019; Yukay-Yüksel vd., 2015) ile bu çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü görülmüştür. Ayrıca Elma ve Erzen (2022), 4-6 yaş arası çocukların çizimlerindeki mutluluk, şaşkınlık, üzüntü ve kızgınlık temel duygularının incelenmesini amaçladıkları çalışmada, kız çocukların resimlerinde %80, erkek

çocukların resimlerinde ise %68,9 oranında mutluluk kavramına yer verdikleri, abiotik temalı çizimlerde çoğunlukla güneş, bulut unsurlarına yer verilirken, insan çizimlerinde kendilerine, anne, baba gibi figürlere yer verdikleri gözlemlenmiştir. Bina-araç olarak ev, süs öğeleri, bitki olarak da ağaç, çim, çiçek öğelerine yer verilmiştir. Son olarak sembol kategorisinde çocukların kalp ve harflere yer verdiği gözlemlenirken gıda temasında da pasta öğesine yer verdikleri görülmüştür. Iraklı ve Afgan 7, 9, 10 yaş grubu 11 sığınmacı çocuğun mutluluk çizimlerinin incelendiği bir başka çalışmada (Aktın, 2018) ise, çocukların mutluluk ile ilgili resim çizimlerinde gökyüzü temalı güneş, bulut ve gökyüzü öğelerine yer verirken, simgeler temalı kalp, pasta öğelerine yer verdikleri tespit edilmiştir. Dış mekân temalı olarak çoğunlukla çiçek, ev öğelerine ve insan çizimleri olarak kendisini ve abisini çizdikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde, çocukların iyi kavramına ilişkin algılarının incelendiği bir çalışmada da (Yukay-Yüksel vd., 2015), çocukların resimlerinde doğa olaylarına ve gökyüzüne ilişkin şekiller olan gökkuşağı, güneş, bulut öğelerini kullandıkları saptanmıştır. Göngör-Aytar, Kara-Eren, Aşkar ve Şahin (2019) tarafından yapılan çalışmada ise, 5-6 yaş grubu çocukların resim çizimlerindeki mutluluk, korku ve üzüntü duyguları incelenmiş, çocukların mutluluğu fiziksel aktivite olarak algıladıkları oyun oynamak, parka gitmek, aile ile vakit geçirmek gibi öğelere sık yer verdikleri gözlemlenmiştir.

Çocukların çizimlerinde yer alan unsurların günlük hayatta karşılaştıkları aynı zamanda sevdikleri ya da sahip olmayı istedikleri öğeler olduğu düşünülmektedir. Bu sebepten dolayı çizimlerinde bu öğelere sık yer verdikleri düşünülmektedir.

B. Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandıkları Stratejiler

Araştırma sonucunda araştırmaya katılan ebeveynlerin çoğunluğunun çocuklarını mutlu etmek için onları parka, gezmeye, pikniğe götürdüklerini ve onlarla oyun oynadıkları tespit edilmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarını mutlu etmek için oyun tekniğini kullandıkları gözlemlenmiştir. (Özyürek & Gürleyik, 2016). Oyun oynamak çocuklarda esenlik ve iyi oluşu artırmaktadır (Fattore, Mason & Watson, 2007). Fredicton (1998) mutluluğu fiziksel, sosyal ve bilişsel becerilerin gelişmesini sağlayıp daha fazla oyun ve eğlenceye neden olan bir duygu olarak tanımlamaktadır (Talebzadeh & Samkan,

2011). Çocuğun en zevkli eğlencesi olan oyunun çocuk gelişiminde ve kavram öğretiminde çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Aile ve ev ortamı çocuğun mutluluğu ile ilişkilidir. Ev ortamındaki stres çocuğun mutluluğunu bozabilir. Ebeveynlerin çocukları ile oynaması eğlenmesi vakit geçirmesi aile uyumuna ve aile içi olumlu bağlanmaya neden olur (Newland vd., 2014).

Anaokuluna giden çocuğu olan babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarının incelendiği bir çalışmada (Tezel-Şahin, Akıncı-Coşgun & Aydın-Kılıç, 2017), babaların çocukları ile en sık yaptıkları aktivitenin oyun olduğu tespit edilmiştir. Babaların bunun yanında çocuklarını parka, pikniğe ve sinemaya götürerek, birlikte resim yaparak ve sohbet ederek çocukları ile vakit geçirdikleri belirlenmiştir. Baltacı (2020) tarafından yapılan çalışmada ise, Türk annelerin, İsveçli annelere göre daha fazla mutluluk artırıcı stratejiler kullandıkları tespit edilmiştir. İsveçli annelerin iş hayatlarının yoğun olması ve çocuklarıyla geçirdikleri zaman kısıtlılığının buna neden olduğu belirlenmiştir. Ceylan, Gözün-Kahraman ve Ülker (2016) tarafından yapılan çalışmada ise, anasınınına devam eden çocuğu olan 16 annenin okul öncesi eğitim ile ilgili algıları incelenmiş ve annelerin çocukları ile oyun oynayarak, kitap okuyarak ve parka giderek vakit geçirdikleri tespit edilmiştir.

Aile aktiviteleri, tüm aile bireyleri için çok önemlidir. Yaşam boyu sürecek olan aile bağlarını geliştirmeye yardımcı olur. Çocuklarla oynamak, yoğun çalışan ebeveynler için de stres azaltıcı olabilir. Çocukları ile birlikte oyun oynayan ailelerin daha işbirlikçi ve destekleyici oldukları ve çocukları ile daha iyi iletişim kurdukları tespit edilmiştir (Anderson-McNamee, 2010).

Zaman sorunu hem kişisel iyi oluş hem de ailedeki yaşam doyumunu olumsuz etkilemektedir (Roxburg,2006). Yoğun çalışma temposundan dolayı çocuklarına gerekli vakti ayıramayan ebeveynlerin aile ortamındaki iyi oluşu olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Oyun en kolay, en ekonomik aktivitedir. Aynı zamanda oyunun ebeveynler ve çocuklar arasındaki bağ ve ilişkileri güçlendireceği düşünülmektedir. Ebeveynler çocukları ile oynayarak onların gelişimine katkı sağlayabilirler.

Özetle; bu araştırmada temel problem doğrultusunda, alt problemlere dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Çocukların çoğunluğunun mutluluk kavramını sevmek, mutlu olmak, sevgi, sevinmek, gülmek gibi olumlu duygu olarak betimledikleri görülmüştür.

- Çocukları mutlu eden unsurların, oyun oynamak, televizyon izlemek, spor yapmak, denize gitmek, parka gitmek ve alış-veriş merkezine gitmek gibi oyun-eğlence içerikli aktiviteler olduğu belirlenmiştir.
- Çocukları en çok anne-babalarının mutlu ettiği görülmüştür.
- Çocukların büyük kısmı kendilerini park, köy, deniz, alış-veriş merkezindeki oyun alanları, sokak/mahalle gibi oyun-eğlence içerikli yer ve alanlarda mutlu hissettiklerini belirtmişlerdir.
- Çocukların çoğunluğunun televizyon izlerken, spor yaparken, parka gidince, hafta sonu, doğum günü gibi “aktivite” temelli zaman dilimlerinde çok mutlu oldukları tespit edilmiştir.
- Çocukların resim çizimlerinin en fazla “oyun ve eğlenceye” dair unsurlardan/öğelerden oluştuğu görülmüştür.
- Araştırma sonucunda araştırmaya katılan ebeveynlerin çoğunluğunun çocuklarını mutlu etmek için onları parka, gezmeye, pikniğe götürdüklerini ve onlarla oyun oynadıkları tespit edilmiştir.

C. Öneriler

- Okul öncesi çocuklarının mutluluğunu ele alan araştırmaların sayısı artırılabilir.
- Okul öncesi dönem çocuğunun mutluluğunu ve iyi oluşunu artırıcı programlar hazırlanabilir.
- Mutluluk artırıcı stratejiler ile ilgili ailelere ve öğretmenlere eğitimler verilebilir.
- Farklı demografik değişkenlere göre çocukların mutluluk algılarının incelendiği çalışmalar yapılabilir.
- Farklı kültürlerden oluşan gruplar ile karşılaştırılmalı çalışmalar yapılabilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKARSU, B. (1998). *Felsefe terimleri sözlüğü*. İstanbul, İnkılap Yayınları,7. Baskı.
- ARİSTOTELES (2020). *Nikomakhos'a etik*. (Çev. Saffet Babür). Ankara, Bilgesu Yayınları,10.Baskı.
- ARNOLD, A. (1979). *Çocuğunuz ve oyun*. İstanbul, Ece Yayınları.
- BOWLBY, J. (1969). *Attachment and loss*. London, Hogarth Press.
- BRADSHAW, J., HOELSCHER, P., & RICHARDSON, D. (2006). *Comparing child well-being in oecd countries: Concepts and methods*.No. 2006-03,Florence.
- BRONSTEİN, P. (1988). *Father-child interaction: implications for gender-role socialisation*.New York, John Wiley.
- BUYURGAN, S., & BUYURGAN, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara, Pegem Akademi, 3.Baskı.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. & DEMİREL, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara, Pegem Akademi.
- CANATAN, K. & YILDIRIM, E. (2013). *Aile sosyolojisi*. İstanbul, Açılım Kitap,3.Baskı
- CEVİZCİ, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü*. İstanbul, Paradigma Yayıncılık,3.Baskı.
- CRESWELL, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir), Ankara, Siyasal Kitabevi,3.baskı.
- CÜCELOĞLU, D. (2008). *Korku kültürü niçin 'mış gibi' yaşıyoruz?*. İstanbul, Remzi Kitabevi.

- CÜCELOĞLU, D. (2014). *Gerçek özgürlük*, İstanbul, Remzi Kitapevi.
- DENHAM, S. A. (1998). *Emotional development in young children*. New York, Guilford Press.
- DÖKMEN, Ü. (2019). *Küçük şeyler 4*. İstanbul, Remzi Kitapevi.
- DURUALP, E., & ARAL, N. (2015). *Oyun temelli sosyal beceri eğitimi*. Ankara, Vize Basın Yayın,2.Baskı.
- ERDOĞAN, A. (2019). *Mutlu hayat yönetimi*. İstanbul, Salon Yayınları,2.Baskı.
- ERDOĞAN, H. (2022). *Atasözleri ve deyimler ışığında mutluluk kavramı: rusça-türkçe örneği*.Konya, Plan Yayınları.
- ERYILMAZ, A. (2021). *Herkes için mutluluğun başucu kitabı teoriden uygulamaya pozitif psikoloji*. Ankara, Pegem Akademi.
- EPIKÜR. (1962). *Mektuplar ve maksimler*. (Çev.H.Örs), İstanbul, Remzi Kitapevi.
- FARABİ. (2018). *Mutluluğun kazanılması*. (Çev. A. Arslan), İstanbul, Türkiye İş Bankası.
- GOLDSTEİN, J. (2012). *Play in children's development, health and well-being*. Brussels,Toy Industries of Europe.
- GÜRBÜZ, S., & ŞAHİN, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- HANÇERLİOĞLU, O. (1969). *Başlangıcından bugüne mutluluk düşüncesi*. İstanbul, Varlık Yayınevi,2.Baskı.
- HUIZİNGA, J. (2015). *Homo ludens oyunun toplumsal işlevi üzerine bir deneme*. İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- MACCOBY, E. E. (1998) *The two sexes: growing up apart, coming together*. Cambridge, Belknap Press of Harvard University Press.
- MERRIAM, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementatio.*, San Francisco, CA Jossey-Bass.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB). (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı.

- MİLES, M, B., & HUBERMAN, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*, Thousand Oaks, CA, Sage.
- MYERS, D. C. (2003). *19 Close relationships and quality of life*. New York, Russell Sage Foundation.
- NODDINGS, N. (2006). *Eğitim ve mutluluk*. (Çev. Z. Bilgin), İstanbul, Kitap Yayınevi.
- PARLAKİAN, R. (2003). *Before the abcs: Promoting school readiness in infants and toddlers.washington*. DC, Zero to Three.
- PEHLİVAN, H. (2005). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- SANTROCK, J. W. (2017). *Yaşam boyu gelişim*. (Çev. Galip Yüksel), Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, 13. Baskı.
- SAYAR, K. & DİNÇ, K. (2021). *Psikolojiye giriş*. İstanbul, Dem Yayınları.
- SAYEED, Z., & GUERİN, E. (2000). *Early years play: A happy medium for assessment and intervention*. London, David Fulton.
- SHONKOFF, J. P., & PHİLLİPS, D. A. (2000). *From neurons to neighbourhoods: The science of early childhood development*. Washington, National Academy Press.
- ŞENER, Ş. & KARACAN, E. (1999). *Anne-bebek-çocuk etkileşiminde olumlu ve olumsuz özellikler*. Aysel Ekçi. (Ed.), Ben Hasta Değilim Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü, İstanbul,Nobel Tıp Kitabevleri.
- ŞİRİN, S. (2021). *Yetişin çocuklar: Bebeklikten ergenliğe çocuk yetiştirme kılavuzu*.İstanbul, Doğan Kitap.
- ÜLGEN, G., & FİDAN, E. (1997). *Çocuk gelişimi*, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi.
- YAVUZER, H. (2003). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- YAVUZER, H. (2001). *Resimleriyle çocuk: Resimleriyle çocuğu tanıma*. İstanbul, Remzi Kitabevi,9.Baskı.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.

MAKALELER

- AHN, J., & CHOİ, W. (2022). **What affects the happiness of adopted children in South Korea? Does the adoption matter to their happiness?**, *Child Adolesc Soc Work J*, 39, 233–246.
- AKTIN, K. (2018). **Sığınmacı çocukların mutluluk temalı resimlerinden yansımalar**, *Elementary Education Online*, 17(3), 1524-1547.
- ALOİA, L. S., & BRECHT, D. (2017). **Psychological well-being as a function of affectionate communication and emotional intelligence**, *Communication Research Reports*, 34(4), 297–306.
- ANDERSON-MCNAMEE, J. K., & BAİLEY, S. J. (2010). **The importance of play in early childhood development**, *Montana State University Extention*, 4(10), 1-4.
- ANUSIC, I., YAP. S.C., & LUCAS, R.E. (2014). **Testing set-point theory in a swiss national sample: Reaction and adaptation to major life events**. *Soc Indic Res*, 119(3), 1265-1288.
- ARASTAMAN, G. (2009). **Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık (school engagement) durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri**, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 102-112.
- ARASTAMAN, G., ÖZTÜRK-FİDAN, İ., & FİDAN, T. (2018). **Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: kuramsal bir inceleme**, *Van Yüüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- ARVAS, F. B. (2017). **Psikolojide ve İslam dini düşünce geleneğinde mutluluk kavramı: karşılaştırmalı bir çalışma**, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 109-128.
- AYDOĞDU, F. (2017). **Erzincan değerler eğitimi projesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi**, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (2), 1-9.
- AYMEN-PEKER, E. & TAŞ, E. (2019). **Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin "oyun" kavramı ile ilgili görüşleri: Samsun örneği**, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 471-501.

- BAKKALOĞLU, A. B., ERYİLMAZ, A., & SAPSAĞLAM, Ö. (2019). **The scale of happiness strategies for children's used by preschool teachers**, *Journal of Computer and Education Research Year*, 7(13), 171-182.
- BALCI-ARVAS, F.B. (2017). **Psikolojide ve İslam düşünce geleneğinde mutluluk kavramı: karşılaştırmalı bir çalışma**, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 6(4),109-128.
- BASTIAN, B., KUPPENS, P., DE ROOVER, K., & DIENER, E. (2014). **Is valuing positive emotion associated with life satisfaction?**, *Emotion*, 14(4), 639–645.
- BAYNAL, F. (2020). **Mutluluk kavramının felsefi, psikolojik ve dini açıdan incelenmesi**, *Darulfunun İlahiyat*, 31(2), 247-274.
- BEKHET, A. K., ZAUSZNIĞWSKI, J. A., & NAKHLA, W. E. (2008). **Happiness: Theoretical and empirical considerations**, *Nursing Forum*, 43(1), 12–23.
- BERNIER, A., CARLSON, S. M., & WHIPPLE, N. (2010). **From external regulation to self-regulation: Early parenting precursors of young children's executive functioning**. *Child development*, 81(1), 326-339.
- BİRD, W. (2007). 'Nature's way', *Leisure Management*, 5, 40–42.
- BOEHM, J. K., & LYUBOMİRSKY, S. (2008). **Does happiness promote career success?**, *Journal of Career Assessment*, 16(1), 101-116.
- BOWLBY, J. (1985). **The role of childhood experience in cognitive disturbance**, *Cognition and psychotherapy*, 181-200.
- BRİCKMAN, P., COATES, D., & JANOFF-BULMAN, R. (1978). **Lottery winners and accident victims: Is happiness relative?** *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(8), 917-927.
- CEVHER-KALBURAN, N. (2014). **Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekanda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri**. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 0 (32).

- CEYLAN, Ş., GÖZÜN- KAHRAMAN, Ö., & ÜLKER, P. (2016). **Annelerin erken çocukluk dönemine bakış açısı**, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (5), 1333-135.
- CHAPLİN, L.N. (2009). **Please may I have a bike? Better yet, may I have a hug? An examination of children's and adolescents happiness**, *Journal of Happiness Studies*, 10, 541-562.
- COFFEY, J. K., NELSON-COFFEY, S. K., PARSLEY, H., & PLUESS, M. (2022). **Positive emotion expression at age 11 is associated with multiple well-being outcomes 39 years later**, *Current Psychology*, 1-13.
- COLUMBO, S. A. (1986). **General well-being in adolescents: Its nature and measurement**, *Dissertation Abstracts International*, 46, 2246B.
- ÇELİK, E., TUĞRUL, B., & YALÇIN, S.S. (2002). **Dört-altı yaşlar arasındaki anaokulu çocuklarının duygusal yüz ifadesiyle kendilerini, anne-babalarını ve öğretmenlerini algılaması**, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 29-39.
- ÇİRKİN, Z., & GÖKSEL, T. (2016). **Mutluluk ve gelir**, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(2), 375-400.
- DEMİR-ÖZTÜRK, E., KURU, G. & DEMİR-YILDIZ, C. (2020). **Covid-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı**, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Covid-19 Özel Sayısı 2, 204-220.
- DENİZ, M. E., ARSLAN, C., ÖZYEŞİL, Z., & İZMİRLİ, M. (2012). **Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma**, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 428-446.
- DENHAM, S. A. (2006). **Social-emotional competence as support for school readiness: What is it and how do we assess it?**, *Early Education & Development*, 17(1), 57-89.
- DEMİR, C., ERASLAN-TAŞPINAR, S., SÜZEN, H. N., & SİLAV-UTKAN, M. (2020). **Çocuklarının sanat yolu ile "mutluluk" kavramına bakışları**, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(52), 790-805.

- DEMİR, Ü. (2020). **Aile özellikleri ve mutluluk: Çanakkale’de lise öğrencileri üzerine bir araştırma**, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1296-1306.
- DEMİRİZ, S., & ULUTAŞ, İ. (2016). **Çocuklar ne kadar mutlu? Bazı değişkenlere göre çocuklarda mutluluğun belirlenmesi**, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 16-24.
- DIENER, E. (1984). **Subjective well-being**, *Psychological Bulletin*, 95(3), 542–575.
- DIENER, M. L., & LUCAS, R. E. (2004). **Adults’ desires for childrens’ emotions across 48 countries: Associations with individual and national characteristics**, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35(5), 525–547.
- DİRİCAN, R., & DAĞLIOĞLU, H. E. (2014). **3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi**, *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69.
- DOĞAN, T. (2013). **Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş**, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- DURUALP, E., & ARAL, N. (2010). **Oyun temelli sosyal beceri eğitiminin altı yaş çocukların sosyal becerilerine etkisi üzerine bir araştırma**, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (39), 160-172.
- ELMA, Y. E., & ERZEN, V. (2022). **48-72 aylık çocukların duygular temasına yönelik gerçekleştirilen çizimlerinin incelenmesi**, *Turkish Journal of Educational Studies*, 9 (3), 539-555.
- ELOFF, I. (2008). **In pursuit of happiness: How some young south african children construct happiness**, *Journal of Psychology in Africa*, 18(1), 81-87.
- ERBAY, F., DURMUŞOĞLU-SALTALI N. (2012). **Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı**, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. (2):249-264.
- ERYİLMAZ, A., & SAPSAGLAM, Ö. (2018). **Development of subjective well-being increasing strategies scale for children (1-5 ages) their mothers use**, *Journal of Education and Training Studies*, 6(6), 77-83.
- ESSARY, J., & LEMON, K. (2018). **Seven activities for helping guardians engage with their newborns**, *Early Years Bulletin*, 5(4), 4-10.

- FATTORE, T., MASON, J. & WATSON, E. (2007). **Children’s conceptualisation(s) of their well-being**, *Soc Indic Res* 80, 5–29.
- FERNANDES, L., MENDES, A., & TEIXEIRA, A. (2012). **A review essay on the measurement of child well-being**, *Social Indicators Research*, 106(2), 239-257.
- FREDRICKSON, B. L. (1998). **What good are positive emotions?**, *Review of General Psychology*, 2, 300-319 .
- GENCER, N. (2018). **Öznel iyi oluş: genel bir bakış**, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2621-2638.
- GRECO, C., & ISON, M. (2014). **What makes you happy? Appreciating the reasons that bring happiness to argentine children living in vulnerable social contexts**, *J. Lat./Lat. Am. Stud.* 6(4)-18.
- GÜNDOĞAN, A. (2022). **“Hear my voice”: Subjective well-being scale for young children (swb-yc)**, *Child Indicators Research*, 15(3), 747-761.
- GÜNGÖR-AYTAR, F.A., KARA-EREN, C., AŞKAN, M., & ŞAHİN, H.S. (2019). **Beş-altı yaş çocuklarının temel duygu durumlarını ifade ediş biçimlerinin çizdikleri resimler yoluyla incelenmesi**, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* ,9 (1),91-105.
- GÜR, Ç., & KOÇAK, N. (2016). **5 yaş (48-60 ay) çocukların duygu tanımlamaları ve nedenleri üzerine bir araştırma**, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2407-2421.
- GÜR, Ç., YAVŞAN, C., ÇENBER, E., & DURMAZ, A. (2020). **Okul öncesi dönemde mutluluğa ilişkin betimlemeler**, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 33-47.
- GÜVEN, S. (2018). **Çocukların oyun tercihleri üzerine bir çalışma**, *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
- HEADEY, B., & WEARİNG, A. (1989). **Personality, life events, and subjective well-being: toward a dynamic equilibrium model**, *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 731-739.

- HONG, Y., KİM, H., & JEUN, W. (2016). **A study on what makes young children happy**, *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*, 10(2), 47-70.
- HONG, Y., RA, Y., & JANG, H. (2014). **A study on young children's perceptions and experiences of happiness**, *Asia-Pacific Journal of Research in Early Childhood Education*, 9, 39-64.
- HOWARD, J., & MCINNES, K. (2013). **The impact of children's perception of an activity as play rather than not play on emotional well-being**, *Child: Care, Health and Development*, 39(5), 737-742.
- HUPPERT, F. A., & SO, T. T. (2013). **Flourishing across Europe: Application of a new conceptual framework for defining well-being**, *Social Indicators Research*, 110(3), 837-861.
- İKEGAMİ, K., & AGBENYEGA, J. S. (2014). Exploring educators' perspectives: How does learning through 'happiness' promote quality early childhood education?, *Australasian Journal of Early Childhood*, 39(3), 46-55
- İZZATY, R. E. (2018). **Happiness in early childhood**, *Psychological Research and Intervention*, 1(2), 64-77.
- KANDIR, A., & ALPAN, U. Y. (2008). **Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi**, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38.
- KEMER, E. (2019). **Otel işletmeleri işgörenlerinin mutluluk algıları üzerine nitel bir çalışma**, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 283-293.
- KİRK, G., & JAY, J. (2018.) **Supporting kindergarten children's social and emotional development: Examining the synergetic role of environments, play, and relationships**, *Journal of Research in Childhood Education*, 32 (4), 472-485.
- MAAGERØ, E., & SUNDE, T. (2016). **What Makes me happy, and what makes me scared? An analysis of drawings made by Norwegian and Palestinian children**, *European Early Childhood Education Research Journal*, 24 (2), 287-304.

- MAFTEI, A., HOLMAN, A. C., & CĂRLIG, E. R. (2020). **Does your child think you're happy? Exploring the associations between children's happiness and parenting styles**, *Children and Youth Services Review*, 115,105074.
- MASLOW, A. (1943). **A theory of human motivation**, *Psychological Review*, 50 (4): 370-396.
- MCKEE, D., CUNNINGHAM, A., & JONES, K. J. (2002). **Optical and hydrographic consequences of freshwater run-off during spring phytoplankton growth in a Scottish Fjord**, *Journal of Plankton Research*, 24(11), 1163-1171.
- NEWLAND, L. A., GIGER, J. T., LAWLER, M. J., CARR, E. R., DYKSTRA, E. A., & ROH, S. (2014). **Subjective well-being for children in a rural community**, *Journal of Social Service Research*, 40(5), 642–661.
- MCCABE, K., BRAY, M. A., KEHLE, T. J., THEODORE, L. A., & GELBAR, N. W. (2011). **Promoting happiness and life satisfaction in school children**, *Canadian Journal of School Psychology*, 26 (3): 177–192.
- MERKİT, N. (2021). **Nietzsche'nin 'Son İnsan'nın' ve 'Cesur Yeni Dünya'nın' "mutluluk anlayışı üzerine bir değerlendirme**, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 179-200.
- MERT, A., & KAHRAMAN, M. (2018). **Ortaokul öğrencilerinin aile ilişkileri ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.**, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 1070-1081.
- MOORE, A., & LYNCH, H. (2018). **Understanding a child's conceptualisation of well-being through an exploration of happiness: the centrality of play, people and place**, *Journal of Occupational Science*, 25(1), 124–14.
- MUTAQİN, M. F. T., YULİNDRASARİ, H., & DAHLAN, T. H. (2020). **Understanding subjective well-being from a top down theory approach. advances in social science**, *Education and Humanities Research*, 399(ICEPP 2019), 154–156.
- MYERS, D.G., & DİENER, E. (1995). **Who is happy?**, *Psychological Science*, 6(1), 10-17.

- MYERS, D. G. (1999). **The funds, friends, and faith of happy people**, *American Psychologist*, 55(1), 56-67.
- OCAK, H. (2012). **Kınalızade Ali Efendi'de mutluluk ahlakı kavramının felsefi temelleri**, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 115-136.
- OKTAY, A. (2013). **Türkiye'de okul öncesi eğitim**, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 151-16.
- ON, E., & LEE, S. (2017). **The relationship between young children's happiness, self-regulation, and preschool adjustment ability**, *Early Childhood Education*, 12(2), 133-153.
- ONAT-KOCABIYIK, O. (2015). **Olgubilim ve gömülü kuram: Bazı özellikler açısından karşılaştırma**, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.
- ÖZDEMİR, M. (2012). **Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi**, *Eğitim ve Bilim*, 37 (163), 96-109.
- ÖZSARI, E., & ÖĞRETİR- ÖZÇELİK, A. D. (2021). **İlkokula devam eden çocukların olumlu ve olumsuz duygular ve bağlanma metaforlarının incelenmesi**, *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (232), 89-104.
- ÖZYÜREK, A., & GÜRLEYİK, S. (2016). **Anne babaların okul öncesi dönem çocukları ile etkileşimlerinde oyunun yeri**, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 42(9), 1283-1289.
- PARK, N., & PETERSON, C. (2006) **Character strengths and happiness among young children: Content analysis of parental descriptions**, *J Happiness Stud* 7, 323–341.
- PERMIAKOVA, M. Y., TOKARSKAYA, L. V., & YERSHOVA, I. A. (2016). **The research of subjective sense of happiness in senior preschoolers**, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 233, 100-104.
- POLLARD, E. L., & LEE, P. D. (2003). **Child well-being: a systematic review of the literature**, *Social indicators research*, 61(1), 59-78.
- RAMAZAN, O. & ÖVEÇ, Ö. (2017). **66-72 aylık çocukların sevgi, mutluluk, korku, üzüntü duygularını tanımlama durumlarının ve resmederken**

kullandıkları renklerin incelenmesi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 265-289.

REES, C. (2007). **Childhood attachment: The British journal of general practice, *The Journal of the Royal College of General Practitioners*, 57(544), 920–922.**

ROXBURGH, S. (2006). **“I wish we had more time to spend together...”: The distribution and predictors of perceived family time pressures among married men and women in the paid labor force, *Journal of Family Issues*, 27(4), 529–553.**

RUBİN, K., COPLAN, R., FOX, N., & CALKINS, S. (1995). **Emotionaliy, emotion regulation and preschoolers social adaptation. development and psychopathology, *ABD Cambridge University Press*, (7), 49-62.**

SAMİR-BAKİR, F. (2019). **How children express their happiness through drawing, multi knowledge electronic comprehensive, *Journal for Education and Science*, (26).**

SARI, M. (2013). **Sense of school belonging among high school students, *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 13(1), 147-160.**

SAVCI, F., & AKYOL, A. K. (2021). **Açık alan uygulamalarının bebeklerin gelişimlerine yansımaları, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 151-163.**

SEZİCİ, E., & YİĞİT, D. (2019). **Okul öncesi çocukların oyuncak tercihleri, oyun davranışları ve sosyal duygusal uyumu arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, *Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 5(3), 178-187.**

SCHOR, E. L. (1995). **Developing communality: family-centered programs to improve children’s health and well-being, *Bulletin of the New York Academy of Medicine* 72(2), 413–442.**

SIZER, L. (2010). **Good and good for you: An affect theory of happiness, *Philosophy and Phenomenological Research*, 80, 20901: 133-163.**

- ŞAHİN, E. S., SARIASLAN, B., & BENCİK-KANGAL, S. (2019). **Hafta sonu avm'ye gidelim mi?AVM'lerde yer alan oyun alanları üzerine bir inceleme**, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2623-2630.
- ŞAHİN, M., BAŞ, M., & ÇELİK, A. (2015). **Öznel iyi oluş ve spor**, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 23-31.
- TALEBZADEH, F., & SAMKAND, M. (2011). **Happiness for our kids in schools: A conceptual model**, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 29, 1462–1471.
- TEZEL-ŞAHİN, F., AKINCI-COŞGUN, A., & AYDIN-KILIÇ, Z. N. (2017). **Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi**, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 319-343.
- THOILLIEZ, B. (2011). **How to grow up happy: an exploratory study on the meaning of happiness from children's voices**, *Child Ind Res*, 4(1),323–351.
- THOMSON, K.C., RICHARDSON, C.G., SAMJİ, H., DOVE, N., OLSSON, C.A., SCHONERT-REİCHL, K.A., SHOVELLER, J., GADERMANN, A.M., & GUHN, M. (2021). **Early childhood social-emotional profiles associated with middle childhood internalizing and wellbeing**, *J. Appl. Dev. Psychol.* 76, 10130.
- TOKAT, L. (2006). **Farabi felsefesinde mutluluğun araştırılması**, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* ,6 (2) 133-157.
- TORUT, B., & PONGQUAN, S. (2012). **Impact of the elderly club on the social well-being of the rural elderly in the northeastern region of Thailand**, *Poverty & Public Policy*, 4(3), 58–78.
- TRENTACOSTA, C. J., & IZARD, C. E. (2007). **Kindergarten children's emotion competence as a predictor of their academic competence in first grade**, *Emotion*, 7,77–88.
- TUĞRUL, B., BOZ, M., ULUDAĞ, Ö., METİN-ASLAN, Ö., SEVİMLİ-ÇELİK, S., & SÖZER-ÇAPAN, A. (2016). **Okul öncesi dönemdeki çocukların okuldaki oyun olanaklarının incelenmesi**, *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(2), 185-198.

- TURHAN, B., & ÖZBAY, Y. (2016). **Erken çocukluk eğitimi ve nöroplastisite**, *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 54-63.
- TUZCUOĞLU, N., AZKESKİN, K., NİRAN, Ş., & ÖZKAN, S. (2020). **Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi**, *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-7.
- TUZGÖL-DOST, M. (2005). **Ruh sağlığı ve öznel özne iyi oluş**, *Eurasian Journal of Educational Research*, 20, 223-231.
- ULUTAŞ, İ., & ŞİMŞEK, İ. (2014). **Ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi**, *Turkish Journal of Social Research*, 8(3), 413-424.
- UUSITALO-MALMIVAARA, L. (2012). **Global and school-related happiness in finnish children**, *Journal of Happiness Studies*, 13(4), 601-619.
- UYAN-SEMERÇİ, P.& ERDOĞAN, E. (2017). **Child well-being indicators through the eyes of children in turkey: A happy child would be one who....**, *Child Ind Res* 10, 267-295.
- ÜNÜVAR, P., ÇALIŞANDEMİR, F., TAGAY, Ö., & AMİNİ, F. (2015). **Okul öncesi dönem çocuklarının mutluluk algısı (Türkiye ve Afganistan örneği)**, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(34), 122.
- VEENHOVEN, R. (1991). **Is happiness relative?** ,*Social Indicators Research*, 24(1), 133-153.
- VERONESE, G., CASTİGLİONİ, M., TOMBOLANİ, M. & SAİD, M. (2012). **My happiness is the refugee camp, my future Palestine: Optimism, life satisfaction and perceived happiness in a group of Palestinian children**, *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 26, 467-473.
- VURAL, D.N. (2021). **5-6 yaş okul öncesi çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin cinsiyet değişkenlere göre incelenmesi**, *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 1(1), 17-26.
- WHİTING, B. B. (1975). **Altı kültürde çocuk yetiştirme incelemeleri**, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 9, 57-077.

YALVAÇ-ARICI, H. (2020). **Mutluluk tarihi**. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 217-243.

YUKAY -YÜKSEL. M., CANEL, N., MUTLU, N., YILMAZ, S., & ÇAP, E. (2015). **Okul öncesi çağıdaki çocukların "iyi" ve " kötü" kavram algılarının resim analizi yöntemiyle incelenmesi**, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (29), 271-303.

ZİEMAN, G. L., & BENSON, G. P. (1981). **School perceptions of truant adolescent girls**, *Behavioral Disorders*, 6(4), 197-205.

TEZLER

ARASTAMAN, G. (2006). *Ankara ili lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri*, (Tez No.205163) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

BALCI, F. (2011). *Psikolojik ve öznel iyi olma hali ile dini inançlar arasındaki ilişki üzerine bir inceleme*, (Tez No.294818) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

BALTACI, K. (2020). *Türk ve İsveçli annelerin çocukları için kullandıkları mutluluk artırıcı stratejilerinin karşılaştırılması*, (Tez No.636003) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

CANBAY, H. (2010), *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Tez No.278478) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

CEYLAN, Ö. (2017), *Anne baba tutumları ile çocuğun sosyalleşme süreci arasındaki ilişki: Okul öncesi örneği*, (Tez No.525392) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

GÜLTEKİN, D. (2014). *60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişimine etkisi (Malatya ili örneği)*, (Tez No.384753) [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

JASAREVİĆ, A. (2014) *Bosnalı gençlerde din ve mutluluk ilişkisi üzerine araştırma*, (Tez No.380128) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

- KAYA, Ç. (2016). *Okul öncesi çağı çocuklarının fiziksel aktivitelerinin araştırılması* (Tez No.435700) [(Yüksek lisans tezi, İstanbul Haliç Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- ÖVEÇ, Ö. (2012), *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının bazı duyguları (sevgi, korku, mutluluk, üzüntü) resmetmelerinin incelenmesi*, (Tez No.320395) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- ŞAHİN, F.N. (2021). *Aile, eğitimciler ve kendi bakış açılarıyla çocukların mutluluğu*, (Tez No.689323) [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- TAŞÇI, G.B. (2010). *Sokağın günümüz koşullarında çocuk oyun alanı olarak ele alınması ve değerlendirilmesi*, (Tez No.283625) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- YILDIRIM-AYHAN, C. (2020). Rokeach'ın evrensel ana değerlerinden 'mutluluk' bağlamında okul öncesi öğrencilerine yönelik nitel bir araştırma, (Tez No.651294) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

DİĞER KAYNAKLAR

- BOYD, J., BARNETT, W. S., BODROVA, E., LEONG, D. L. & GOMBY, D. (2005). *Promoting children's social and emotional development through preschool education. Pre-school Policy Brief*. Institute for Early Education Research.
- BRADSHAW, J., HOELSCHER, P., & RICHARDSON, D. (2006). *Comparing child well-being in OECD countries: Concepts and methods*, IWP 2006–03. Florence, Italia: UNICEF.
- ERAZO SÁNCHEZ, N. (2020). *Propuesta didáctica en línea para trabajar el bienestar subjetivo mediante álbumes infantiles*.
- KAUR, J., & SHARMA, A. (2021). *Conceptual ECCE Happiness Framework For Preschools: To Introduce Importance Of Happiness To Promote Social And Emotional Competence In Preschool Children*. SAGE Open, 11(3).

- MEINKLE., H. (2019) Understanding the Stages of Emotional Development in Children, <https://www.rasmussen.edu/degrees/education/blog/stages-of-emotional-development/> (Erişim Tarihi 22.01.2023)
- SÖYLEMEZ, M. (2021). *Mutluluk Üzerine*. Asead 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, 263.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.).Mutluluk İçinde Güncel Türkçe sözlük. Erişim Tarihi: Temmuz 5, 2022, <https://sozluk.gov.tr/>
- WHITEBREAD, D., NEALE, D., JENSEN, H., LIU, C., SOLIS, S. L., HOPKINS, E., & ZOSH, J. (2017). *The Role Of Play İn Children's Development: A review of the evidence*. Billund, Denmark: LEGO Fonden
- YAVCİK, D., & ERYILMAZ, A. (2020). *Mutluluğu Artırma Stratejileri Arapça Uyarlama: Güvenirlik ve Geçerlik*. V1. Turkcess" Toplum 5.0"“Akıllı Toplum” Tam Metin Kitabı.
- UNICEF, Early childhood education, <https://www.unicef.org/education/early-childhoodeducation#:~:text=UNICEF%20works%20to%20give%20every,evidence%20generation%2C%20advocacy%20and%20communication> (Erişim Tarihi:05.07.2022)
- <https://data.unicef.org/topic/earlychildhood-development/overview/> (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

EKLER

Ek 1 İAÜ Etik Komisyonu İzni

Ek 2 İstanbul İl Sağlık Müdürlüğünün Onayı

Ek 3 Demografik Bilgiler Formu

Ek 1 İAÜ Etik Komisyonu İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.06.2022-54041

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-54041
Konu : Etik Onayı Hk.

20.06.2022

Sayın ÇİÇEK EMİNANÇ

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 09.06.2022 tarihli ve 2022/10 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSD4BTS732 Pin Kodu : 88242

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Hicran DEMİR

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Ek 2 İstanbul İl Sağlık Müdürlüğünün Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : E-15916306-604.01.01
Konu : Çiçek EMİNANÇ'ın Anket İzni

ESENLER KADIN DOĞUM VE ÇOCUK HASTALIKLARI HASTANESİNE

İlgi : 22/09/2022 tarihli ve 64376970-772.02-02-4471 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile hastanenizde Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Çiçek EMİNANÇ'ın "Okul Öncesi Çocuklarının Mutluluk Kavramına İlişkin Algıları ve Ebeveynlerin Çocukların Mutluluğunu Artırmak İçin Kullandığı Stratejiler" başlıklı tez çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı yürütme talebi Birimimize iletilmiş olup, Müdürlüğümüz Sağlık Hizmetleri Başkanlığı Araştırma, Basılı Yayın, Duyuru İçeriği Değerlendirme Komisyonu 29.09.2022 tarih ve 2022/18 sayılı kararınca uygun görülmüştür.

Çalışmanın bitiminde bir nüshasının elektronik ortamda (CD halinde) Müdürlüğümüze teslim edilmesi gerektiği konusunun çalışmada adı geçen kişiye tebliği hususunda;

Gereğini rica ederim.

Uz. Dr. Hasan Basri VELİOĞLU
Başkan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>
İstanbul Cad. General Kam Elibez Sok. No:81 Yenimahalle/Bakırköy/İSTANBUL
Sağlık Hizmetleri Başkanlığı Eğitim ve Tescil Birimi Bilgi için: Meral SAKALLI
Telefon: Faks No: 0212 5162549 SÜREKLİ İŞÇİ
e-Posta: tunc.salman@saglik.gov.tr İnternet Adresi: www.ist.sagligingel@saglik.gov.tr Telefon No: (0 212) 638 33 99

Ek 3 Demografik Bilgiler Formu

1) Çocuğun Cinsiyeti:

Kız

Erkek

2) Çocuğun doğum tarihi:...../...../.....

3) Çocuk okul öncesi eğitim alıyor mu?

Evet

Hayır

4) Çocuk eğer okul öncesi eğitim alıyorsa okul öncesi eğitim kurumunun türü

Resmi Anaokulu/Anasınıfı

Özel Anaokulu/Anasınıfı

5) Ebeveyn:

Anne

Baba

6) Ebeveynin yaşı:

7) Ebeveyninin öğrenim durumu:

Okuryazar değil

İlkokul

Ortaokul

Lise ve dengi

Ön lisans

Lisans

Doktora

8) Ebeveynin mesleği:

9) Ailenin toplam aylık geliri:

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad-Soyad: Çiçek EMİNANÇ

EĞİTİM BİLGİLERİ:

Yüksek Lisans 2021-2023: İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Lisans 2016-2020: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Programı

MESLEKİ DENEYİM:

2021-(Devam Ediyor) Esenler Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Çocuk Gelişimci

SUNULAN YAYINLAR, BİLDİRİLER

Tarman, İ., ve Eminanç, Ç. (2022). Annelerin Çocukları İçin Kullandıkları Mutluluk Artırıcı Stratejiler ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.13.*Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi*, Aralık 3, 2022, İstanbul, Türkiye (Sözel Bildiri)